

hoe de zaken met hen zullen staan in den dood en in het oordeel. **De dood** is 't, welke wij **allen** door zullen moeten passeeren, een predikant moet elk op het harte zoeken te leggen, niet alleen dat hij door den dood moet **passeeren**, maar ook het oordeel zal moeten passeeren, en dat daar nauw onderzoek zal gedaan worden, of iemand in de **nature** of in de genade geleefd heeft; daar zal nauw onderzoek van een iegelijks staat gedaan worden, daar zal geoordeeld worden naar dat een iegelijk gedaan heeft, 2 Cor. V : 10.

2. Ook moet een predikant op het hart van zijn toehoorders zoeken te leggen hetgeen dat de hoogste en grootste waarheden zijn. De eeuwigheid is geen droom; de **helle** is geen **zwaarmoedige** inbeelding; die worm, die niet sterft, is geen gedachte; de hemel is geen kunstig verdicht woord; als iemand ongeloovig in die zaken is, dan werkt het Woord weinig op zijn hart; dan zult ge het vinden gelijk er bij Jesaja staat, Kap. LIII : 1 : Wie heeft onze prediking geloofd, en aan wien is de arm des **Heeren** geopenbaard? Het doet **evenzoo** weinig werk op hen, als er staat, 1 Cor. 1: 23, 24, het **Evangelium** was den Joden een **ergernisse** en de Grieken eene dwaasheid; maar die gelooven is 't eene kracht **Gods** tot zaligheid, Rom. I : 16. Die eeuwige en toekomstige dingen, daar is een hoogte van Waarheid in, al kan het ons verstand niet vatten, zij **zijn** onder de gezichten des **geloofs**.

3. **Zoo** heeft hij zeer op hart te leggen, dat elk, die onder het Woord leeft, zich te wachten heeft van bedrog, van voorgeven en schijn, en dat elk moet naarstig zijn in het onderzoek van zijn harte, Zeph. II : 1, 2 Cor. XIII : 5, **Klaagl. III** : 40. Hij moet gedurig op het harte des menschen leggen, dat een mensch, die het zijn heeft, met het schijn zich niet kan ophouden. Zulk een mensch **lieft** uitermate dat Woord, daar het schijn van het zijn onderscheiden wordt, daar bedrog ontdekt wordt en daar de waarheid gesteld wordt; hij **wil** den sluier van het schijn gemakkelijk laten vallen; die rechterhand, daar een leugen in is, wil hij gemakkelijk laten afkappen. Ach God, zegt **zoo** een, wat zou ik met het schijn doen? geef mij het zijn !

4. Moet hij zoeken op het hart te leggen, dat een mensch in de wereld niets **hooger** moet schatten als **zijn** ziele. Dat **men** niet schat, daar scheidt men gemakkelijk af. Ezau had zijn eerstgeboorte niet geacht, hij scheidt er ook licht af, Die zijn ziel niet schat, die scheidt er ook licht af. Dan weegt hij zijn geld uit voor hetgene geen brood en is, naar de meeninge des **Geestes**, Jes. LV : 2.

De ziel is het hoogste stuk van alle. Wat zou het een mensch baten, of hij de **geheele** wereld won, en hij **leed** schade aan zijn ziele?

Matth. XVI: 26. Zal men dan het beste niet beminnen? Zijn **zielsoog** moet men niet laten gaan over hetgene dat niet is ; die dat doet is erger als een ongeloovige; hij is gelijk een man, die een hondetje, dat hij in zijn huis heeft, onderhoudt, en hij laat zijn kind van honger sterven. Zal een mensch al de zorg voor zijn lichaam hebben, en de ziele verloren laten gaan ?

5. Moet hij op het hart zoeken te drukken, wat een uitnemende, gelukkige staat het is genade te hebben, en wat een **leelijke** staat het is in de **nature** te zijn. Hij moet op het hart zoeken te leggen de uitnemendheid van de genade, en dat des zondaars staat **zoo** leelijk is, al wil hij het niet weten, al zoekt hij het te verbloemen, **te** bemantelen en te bedekken. Ze is **zoo** onredelijk, **zoo** ongelukkig, maar de natuurlijke mensch wil het niet weten, en dat de genade **zoo** uitnemend is, dat de genade voor elk niet is, dat moet hij ook zoeken op het hart te leggen, en aantonen, **zoo** zij in de genade zijn, dat ze dan gelukkig zijn. Elk geeft voor dat hij ze heeft, al mist hij ze; de schijnheiligen willen de beste schijnen.

Geliefden, gij ziet wel waar wij heen willen. Willen wij den mond des **Heeren** zijn, **zoo** moeten wij ook **zoo** doen: het kostelijke van het snoode scheiden, en op het hart zoeken te leggen, dat gij met geen schijn tevreden moogt zijn. Dat is de kommer van het gekrookte rietje, dat zij geen schijn voor zijn mogen opvatten.

Wij hebben verscheidene malen (gelijk de gemeente weet) dat kostelijke en het snoode met malkanderen zoeken te overleggen, en om de gekrookte rietjes te ondersteunen, en hun zwarigheden weg te nemen, **zoo** zijn wij laatst gekomen aan dat stuk, de overtuigen. Zij zeggen, wij zijn overtuigd, maar ik weet niet of mijn overtuigingen goed zijn. In dat stuk van de overtuigingen hebben wij **zoo** te werk gegaan, dat wij **u** eerst getoond hebben, dat er overtuigingen zijn.

Verder hebben wij **u** doen zien, of **uw** overtuigingen rechte overtuigingen zijn, of ze beter waren als die van den **mond-Christen**. Dan, hoe het de duivel er op toelegt, om de waren het te bedisputeeren, en hebben wil dat zij ze misbruiken. Dan hebben wij gezien, dat er zijn door de consciëntie; wat heeft hij **altemets** een last! zoodat hij **zooveel** heeft als hij het houden kan. Dan door oordeelen. Dan door zegeningen. Dan op het ziekbed. **O!** hoe ligt hij daar altemets en smelt en woelt, zoodat hij geen raad weet ! Dan door kwade exempels. Dan door goede exempelen; zij zien er altemets zulke **schoone**, hun harte zegt, gij zijt **zoo** niet, en gij moet **zoo** wezen, Dat zagen wij laatst; nu **moeten**

wij die zien *door* het Woord, Ach! wat krijgt men altemets door de predikatie nepen! Evenwel zijn ze niet goed. Ik zie er, zeggen de vromen, die **zoo** overtuigd zijn, dat ik er niet bij gelijke; ik zie er die meer uitschreeuwen als ik. Dan zullen wij die hebben, die door de **gemeene** werkingen des **Geestes** zijn, zoo wij het leven en gezond zijn. En dan de ware door den Geest. Nu zullen wij dan **toon**en,

1. Eerst, dat vromen en **onvromen** overtuigd worden onder de predikatie van het Woord.

II. Dat het in de **onvromen** geen verder werking heeft als door het Woord, de predikatie en den predikant, en hoe het blijkt dat ze niet goed zijn.

111. Hoe het in de vromen blijkt dat zij immers goed zijn.

IV. Eindelijk zullen wij u eene noodiging doen, dat gij dan uw gedachten naast het stuk legt.

Dat zijn dan onze vier zaken. Eerst, de **onvromen** worden in de kerk overtuigd door 't Woord en den predikant. Verder, blijkt het in de **onvromen** niet goed te zijn; zij hebben **zoo** eenige eigenschappen, daar het aan blijkt dat ze niet goed zijn. Dan, de vromen hebben ook eenige dingen, daar het aan blijkt dat de hunne goed zijn. **Ten** laatste zullen wij het zoeken, als wij het gehoord hebben, te overdenken, en ons hart er nevens te leggen. Oordeelt dan een rechtvaardig oordeel.

1. Wat het eerste aangaat: vromen en **onvromen** worden altemets door de predikatie en door den predikant overtuigd. Altemets zult gij vinden, dat er een predikant uit den **bloede** of onder hun familie is, die vermag veel 'op hun hart; het woord, dat zij prediken, schijnt naar binnen te willen. Wederom, daar is altemets een predikant op stoel, die een talent naar **ons** humeur heeft, een talent dat naar onze genegenheden is; het woord van hem wil wel wat naar binnen, zoodat men wel zeggen moet, daar is er geen, die **zooveel** ingang bij mij vindt als dat schepsel. Wederom **zoo** is er wel eens een predikant op stoel, daar wij in een **gezelschap** mede verkeerden, daardoor is men ingewikkeld; dat Woord wil ook wel naar binnen. Dan is er aftemets een op stoel, als men die **hoort**, men kan er gunst, gemak en voordeel bij krijgen; dat wil dikwijls ook wel naar binnen; men verwondert zich over den **persoon**, men kan er gunst, gemak en voordeel bij krijgen; dat wil dikwijls, zeg ik, ook wel naar binnen.

Dan is er wel eens een op stoel met zware gaven, een donderzoon, die u met uw gedachten **eens** brengt voor het oordeel en al het nare in **het** Woord, die uit een gloeiende borst werpt de kolen uit de hel;

dan komt hij eens met de **vreeselijkste** eigenschappen Gods uit het Woord ; dan komt hij eens met den vloek Gods ; dan eens met hun zondelijke daden; God, zegt hij, is een verteerend vuur; daar klimt hij op den berg **Ebal**, den vloekberg, daardoor komt er overtuiging, zij beginnen te schrikken en te beven, daar komt een **rille**, een **koude door** hun blaed kruipen, en daar komt een koude door hun harte, men ziet het door de betrokken aangezichten.

Dan is er weer een ander, die is geestelijk, liefelijk, aangenaam ; die komt met het beminnelijke, die zingt geen klaagliederen, maar die speelt op de fluit, en die zegt, grimmigheid is er bij God niet, zondaar, God kan zich verheerlijken, als Hij aan den **allerellendigste** genade bewijst, Hij biedt **u** pardon aan, Hij laat **u** bidden en **smeeken**, Hij wil zich in genade aan **u** verheerlijken; daar is een Middelaar, Hij is voor verlegenen, Die komt **u** noodigen, wilt gij er maar naar toe gaan, Hij zal **u** in liefde ontvangen, Hij verwijt het u, als gij naar Hem niet gaan wilt, en zegt: gij wilt tot Mij niet komen; daar is een Geest van God, die zal u troosten. Hij stelt zulke klare en levendige proeven van de genade, van 't geestelijke leven, wedergeboorte, geloof, van het tijdgeloof, van de inbeeldingen; ziet nu, zegt hij, of gij recht werkt; wij noodigen er u toe; antwoordt, **laat** uw gemoed spreken, slaat het niet op den mond, disputeert tegen God niet; ik kan u niet laten gaan, zegt hij, antwoordt, of gij bezit of mist het werk **Gods**. Dan, als er **zoo** gepredikt wordt, voelt de toehoorder menige nepen in zijn gemoed; hij zit met een betrokken aangezicht, met zuchtingen in de borst, met eene bleeke tronie. Gij ziet, dat dan dikwijls heele vergaderingen gestreken zijn ; 't is een **teeken**, dat er onder de bedieninge wat omgaat.

Wat voor overtuigingen heeft een onwedergeborene er zelfs wel onder?

1. Eerst, och Heere, zegt hij, ik ben **zoo** beroerd, ik heb zulk een **vreeze** in mijn harte. Ze zijn dikwijls niet te stillen. Adam vreesde, Gen. III : 10.

2. Bij die **vreeze** krijgen ze wel een verlangen en een lust om dien predikant **meer** te **hooren**, die op hun hart werkt, **Ezech. XXXIII** : 32, Gij zijt een trouw predikant, met wat een vermaak **hooren** ze u, zegt God, wat zijt ge hun wonder aangenaam! 't En verdriet mij niet, zeiden ze, al predikt gij nog **zoo** lang; hij was evenwel geen flateur, **noch** streelder; 't was **zoo** verre al wel, maar, zei God er van, zij **hooren** uwe woorden gaarne, maar ze doen ze niet.

3. Ja het kan nog al verder gaan, **zoodat** ze onder de bediening

niet alleen er vermaak in krijgen, **maar** ze gaan veel doen, ze gaan aan 't werk vallen. **Marc. VI : 20**, daar was **Herodes** omtrent **Johannes zoo bezig**; hij deed vele dingen om hem, maar tot de **Delila** kon hij niet komen; moet een Herodias weg, dan wil hij liever Johannes weg hebben.

4. Ja het kan **zoo** gaan, dat zij zelfs tegen hun beminde zonden aangaan. Wij **meenen**, dat zulks te zien is in den koning Achab; wat zat zijn wijf **Izébel** hem op te hitsen om Naboths erfenis te hebben? Als **Elia** kwam, die zijn geslagen vijand was, en hem naar het Woord **Gods zeide**, wat hem daarover ontmoeten zou, **zoo** vernederde hij zich in zak en assche in die mate, dat God er **eenigszins** genoeg in nam, 1 Kon. **XXI : 29**. En dat deed hij alleen op het Woord **Gods**, gesproken tot hem van een man, dien hij haatte.

5. 't Kan **zoo** verre komen, dat men een opzet heeft om al te doen wat God zegt, Deut. **V : 28, 29**. 't Is **al** goed wat God gesproken heeft, wij zullen het **altemaal** doen, en evenwel God zei, dat hun het rechte ontbrak,

6. Daar zijn er wel, die zulke overtuigingen hebben, dat ze uitermate bewogen zijn, **zoodat** ze moeten uitschreeuwen in de kerk. Hand. **XXIV** ging hef **zoo**; Felix moest voor Paulus invallen, hij was bevreesd, vers 25. Agrippa was **zoo** bewogen, hij wist haast geen raad, Hand. **XXVI**: 28. Dat is onder het Woord, dat doet de predikant en het Woord.

Hoe gaat het nu met de vromen, hebben die altemets geen overtuigingen? Och ja! een kind van God, in de kerke komende, verwacht of onverwacht, wat wordt hij wel overtuigd? David zei tegen den profeet Gad: mij is zeer bange, 2 Sam. **XXIV : 14**.

Josia, als hij het Wetboek hoorde lezen, hoe week **was** hij! 2 Kon. **XXIII**.

Wat is 't Woord een oordeeler der gedachten! Hebr. 4: **12**. 't Is het goede zaad, dat gaat in de goede aarde werken. Daar wordt dan de vrome een vischje in het net. Hij wordt geboren, en men zegt er van, die en die is aldaar geboren, de Allerhoogste zelve zal ze bevestigen, Ps. **LXXXVII : 5**. Daar staat Hand. **II : 37**, als ze dit hoorden, **wierden** ze verslagen in het harte, zij schreeuwden uit, wat zullen wij doen?

De vromen **zouden** dikwijls niet weten te verhalen, welke de tekst **van** hunne overtuiging **was**. Lydia heeft haar leven niet vergeten wat Paulus predikte, toen haar hart geopend werd, Hand. **XVI : 14**. De kamerling, mijn leven vergeet ik den tekst niet, dien ik las als

Philippus bij mij kwam, Hand. VIII : 30. Zouden 't die drie duizend wel vergeten hebben, wat Petrus verhandelde? Hand. II.

Daar hebt ge iets opmerkelijks van bij H. Witz in zijn *Twist des Heeren* met Zijn wijngaard, pag. 205; 't is waard in gedachten te houden.

De Bohemitische religie begon door te breken, zoodat zij voor den dag begonnen te komen. Een zeker graaf had een vrouw en een zuster, die de Bohemitische religie waren toegedaan, maar hij was paapsch.

Daar komt een ongezinde paap den graaf bezoeken terwijl **de vrouw** en zuster, die de goede religie toegedaan waren, eene vergadering hadden van eenige rechtzinnigen op het slot. Die vergadering, zei de paap, zou ik niet dragen; uw vrouw en zuster is waard, dat gij ze met een stok er uit haalt. De man krijgt een razend voornemen; met een dul gedrag gaat hij er naar toe, met een stok in zijne hand, met een **dulle** taal en gedrag vliegt hij naar het slot; de deur open rukkende, ziet hij daar een eenvoudig gezelschap, een oud bejaard predikant, die wat verheven stond, en het woord deed tot de vergadering; en een jonge zat er naast, die maakte meteen plaats voor den graaf, en hij sprak hem aan, en zei, mijn Heere, **belieft** het u hier neder te zitten ? God raakte hem in zijn harte, hij ging er anders uit als hij er in gekomen was. Hij verhaalde daarna, had hij gezegd, kruipt hier onder mijn voetbank, ik had het gedaan, **zulken** ontzag kreeg ik; en in plaats van een tegenstander werd hij een voorstander. Augustinus heugde **Rom. XIII** wel. **Junius**, nooit ging het uit **zijne** gedachten, het Evangelium van Johannes, het eerste kapittel.

Onvromen en vromen krijgen overtuigingen door het Woord en den predikant; daar hebt gij het eerste stuk.

11. Nu het tweede, dat wij hebben te bezien, gij zijt misschien wel overtuigd geweest, of het de predikant en 't Woord alleen gedaan heeft, of uwe overtuigingen goed zijn of niet? Let eens, **zoo** zij niet goed' zijn, maar alleen door het Woord, zult gij 't **zoo** vinden.

1. Eerst, gij wilt ze niet weten, gij verbergt ze, gij bedekt ze, ja gij **zoudt** niet gaarne hebben dat anderen zeiden, hoe zijt gij **zoo** overtuigd? Gij hebt niet gaarne, dat zij uw tranen en ontsteltenis zien, ja gij zijt altemets heimelijk kwaad op **uzelven**, dat gij u **zoo** hebt aangesteld. Zij zijn wel bedroefd dat zij **zoo** bedroefd geweest zijn; komen ze bij de menschen, zij houden zich kloeker als zij zijn; zij gaan 't smoren, zij verzwijgen 't, zij verhardden zich, zij gaan zich diverteeren in die wereld, ja zij gaan

dikwijls bij menschen van een dwalende religie, opdat die hen **heelen** zouden, ja op het laatst zouden zij wel naar den duivel gaan met **Saul**, en uitschreeuwen in wanhoop met Caïn, en den dood zoeken met Judas. Dat is het eerste: die overtuigingen deugen niet; wat het met u nog worden zal, weten wij niet.

2. In de tweede plaats, zij komt niet veel weer, zij blijft niet, het is een predikatie-ziekte; als de predikatie uit is, **zoo** is de ziekte over; het is een zondaars-overtuiging, een morgenwolk, men denkt dikwijls het zal **zoo** regenen, en komt men eenige uren daarna, de regenwolken zijn zuiver weggedreven, **Hoz. VI:4.** 't Is er net mede gelijk in een zeeziekte, gij hebt dat licht elk al eens geproefd, hoe bang is het? en met dat men zijn voet aan land heeft gezet, **zoo** is het weg, en men **belacht** malkanderen, dat men zich **zoo** aangesteld heeft. 't Is een beweging gelijk als van een dood man, die daar in de drift van 't water ligt in de zee; men denkt dat hij leeft, **zoals** hij komt aangedreven, maar als hij aan land is, ziet men dat hij dood is. Zij duurt niet, en komt niet licht weer.

3. In de derde plaats, als 't maar is door de stem en de gaven van den predikant, en van 't Woord uitwendig; terwijl gij overtuigd zijt, zult gij **den** predikant liefhebben, maar, als dat weer over is, dan is de stoffe, de aandrang, de ernst uit; in het eerste is die predikant als een engel **Gods** bij u, maar daarna is hij uw vijand, **Gal. IV:16.** Och Johannes, zei Htrodes, ik heb **u zoo** lief! ja, daarna moet hij zijn leven verliezen. Felix, ik zal u meer **hooren**, als ik gelegener tijd zal hebben; daarna, al was 't in zijne macht om hem te helpen, **zoo** liet hij hem gevangen, om **den** Joden gunste te bewijzen.

4. Op het laatste komen zij daartoe, dat zij zeggen, ik wil bij zulke **leeraars** zijn, die meer op de hersens en 't verstand als op het harte werken, die op het uitwendige niet zien, die meer op de Christelijke vrijheid staan als op een **teeder** gemoed, Het schijnt dat Achab al eenigen zin had in **zulken**, die op het hart zochten te werken, maar daarna ging het weer over. Paulus zei, dan zullen zij **leeraars** naar hun eigen harte opgaderen, naar hare eigene begeerlijkheden, als zij ketelachtig van gehoor zullen zijn, **2 Tim. IV:3.**

5. Daar zij die overtuigingen kregen, gaan zij niet gaarne meer naar toe; die haar eens vast gezet hebben, **hooren** zij niet gaarne meer; dat onderscheiden prediken, daar valsche gronden ontdekt worden, dat **kunnen** noch mogen zij niet **hooren.** **Joh. VI:66,** daar gingen er velen weg; Heere Jezus, zeiden zij, Gij staat ons niet langer aan. **Marc. X:22,** hij ging bedroefd weg; buiten

twijfel ging hij weg, omdat hij **zoo** gewond was, en zulke overtuigingen had.

6. Hij wordt gevonden, daar men ongemoeid is; hij gaat naar zulke vergaderingen, daar de hamer van 't Woord **zoo** op de consciëntie niet gezet wordt, daar 't zwaard des **Geestes** op zijn hart niet gezet wordt. Spreekt tot ons zachte dingen, zeggen **zij**, pleistert mij met **looze** kalk; ik heb 't gaarne **zoo**, 't moet **zoo** wezen.

7. Hij heeft **wel** eens een alteratie, maar hij is niet verslagen van hart. 't Woord kan den allerstoutsten zondaar wel eens doen beven, **alzoowel** als dat de **duivelen** sidderen. Dat kunt gij zien, Hand. XXIV : 25. Maar 't is die beving niet, daar God op ziet, Jes. LXVI : 2, zij worden niet arm noch verbrijzeld van geest, zij hebben geen ontzag voor de Goddelijke Majesteit, zij zijn niet klein als een wormpje.

8. Ten laatste, zij zijn wel eens bewogen en blijde, maar zij blijven als de steenachtige aarde ; zij verblijden zich over de beloften **Gods**, en niet over de geboden; zij zijn dikwijls opgenomen met de gladde tong en gaven van den spreker, en zij zoeken zich los toe te **eigenen** het aangename, en zij blijven evenwel een steenachtige en onvruchtbare aarde, een **steenen** harte; zij kunnen niet zeggen, dat zij bekeerd zijn, hoe 'dat toegaat, wat het geloof in Jezus is; al die gestalten, die er nog in hen gewrocht worden, zij volgen ze niet op. In de hel zal het voor niemand zwaarder zijn, als die zullen moeten zeggen, ach God, ik had zulke overtuigingen, ik was **zoo** bewogen, ik moest het opgevolgd hebben, maar ik heb 't niet gedaan! Voor die zat het **allersmartelijkst** in **de** hel zijn. Ziet, dat zijn ze die niet goed en zijn.

III. Maar nu moeten wij zien die goed zijn; waaraan zijn die te kennen.

1. Eerst, aan al het tegendeel van die dingen, die wij daar gezegd hebben. Die willen ze niet hebben, zij verbergen ze; maar deze willen ze alleen niet verbergen, maar zij kunnen ook niet, zij gaan ze niet diverteeren ; 't en is geen zondaagsche overtuiging; zij is 's avonds niet weg; zijn er **menschen**, die zich zoeken te overtuigen, zij zijn er hun leven niet kwaad op; zij hebben den predikant lief en de overtuigingen lief; al was 't dat het nog geen waar werk was, zeggen ze, ik zoek geen predikant naar mijn eigen zinnelijkheid ; maar zij komen bij die, die hunne overtuigingen menigvuldig maken; hoe blijde, zeggen ze, ben ik, dat ik heb hetgene dat ik heb; zij blijven geen **steenen** harte.

2. Weet gij waaraan het te kennen is, als zij goed zijn? Daaraan: zij vermeerderen, zij breken door tut het geloof in den

Heere **Jezus**; zij worden allengskens teederder, godzaliger in hunnen wandel; ja Heere, zeggen ze, hoe bedroefd ben ik, als ik **zoo** lauw moet ter kerk gaan! daar ik **zoo** ongemoeid zit, 't is mij een laffe spijs, ik kan 't niet dragen!

3. **Zij** zijn **zoo** bekommerd, om zich toe te passen dat er gesproken wordt; zij achten 't niet als wat vreemds, als iets, dat hun niet aan en gaat; ik moet drie applicatiën hebben, zeggen ze, een van den Predikant, daar snak ik naar; al maar explicatie te hebben, dat deugt niet, een Predikant moet een stoffe nemen, daar een toepassing op past en volgt; de applicatie is **de ziel** van de predikatie; dan moeten wij ook applicatie doen, en dan moeten wij er nog een hebben van den Heiligen Geest. Ach, God de Heilige Geest, past Gij 't mij toe! doet Gij mij weten de dingen, die mij van God geschonken zijn! wij moeten er ook zelfs een in 't eenzame doen; ben ik het Heere? zeiden de Apostelen, Matth. XXVI : 22, Joh. V: 27, Hoort het, **ende** bemerkt gij het voor **uzelven**, o Job. Zet uw harte op alle die woorden, 't zal geen tevergeefs woord zijn, Deut. XXXII :1. Zij snakken naar die van den Predikant, bijzonder naar die van den Heiligen Geest; en dan gaan zij nog alleen appliceeren, **zoo**wel dat tot hun nadeel, als dat tot hun voordeel is.

4. Het gebed komt bij hen **zoo** te pas; voor en na de Predikatie, en dikwijls wel onder de Predikatie doen ze een ernstig gebed tot God, dat het den Heere belieft met hen te zijn; zij hebben altemets overtuigingen, is 't nog niet diep genoeg; zij gaan weer eens naar 't middel; is 't nog niet wel, zij komen weer.' Daar was David zulk een groot voorbeeld van, Ps. CXIX: 18, Ontdek mijne **oogen**, dat ik **aanschouwe** de wonderen Uwer Wet!

5. Daar zij het dan wel gevonden hebben, willen ze elk naar toe hebben; ouders slepen er hun kinderen naar toe, de man de vrouw; ik heb het er **zoo** wel gevonden, zeggen ze. Philippus **zeide** tot Nathanaël, ik heb het er **zoo** wel gevonden bij den Messias, gaat er mee naar toe.

6. Och daar komt dan zulk een zichtbare verandering over hun huis, gedrag en kinders, zij moeten nu naar het Woord gaan leven, naar dien regel, Gal. VI : 16; zoodat anderen zeggen : is dat die vrouw? Is dat die man? Is dat veranderd zijn? In taal en gedrag, zij zijn al heel anders! zij verklaren zich voor God en Zijne zake.

7. Ze **zijn zoo** verwonderd over den Bijbel ; ze wisten niet, dat er zulke dingen in den Bijbel stonden; ze vinden als die man

een schat in den akker, dat ze niet geweten hadden; mijn God, zeggen ze, ik **wou** dien Bijbel niet geven **voor** al dat et in **de** wereld is, daar is geen zilver noch goud tegen op te wegen. De vromen in de vervolgingen wat hebben zij er mede op gehad! dikwijls met een blaadje uit den Bijbel! zij naaiden 't in hunne kleederen! al hadden zij geen duit in de wereld, als ze maar een blaadje uit den Bijbel hadden, zij bemediteerden 't en leerden het van buiten, zij aten het Woord op, en het was hun zoeter als honig.

8. Daar ze goed zijn, die verlangen **zoo** naar den Rustdag, naar die woningen, Ps. LXXXIV: 3 en Ps. **XXVII:4**. Een ding heb ik van den Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik alle de dagen **mijnes** levens **mochte** wonen in het huis des **Heeren**, om de liefelijkheid des **Heeren** te aanschouwen **ende** te onderzoeken in Zijnen tempel. Die dingen zijn klaar.

IV. Daar moeten wij nu mede in 't eenzame gaan, en er ons harte nevens leggen, en onszelven voor God verklaren, ik en gij. Gaat, oordeelt een rechtmatig oordeel, en ziet het kostelijke van het snoode te scheiden.

In het toekomende zullen wij die behandelen, die gemeene overtuigingen door **Gods** Geest hebben. Ik hope, dat de Heere dit gezegde aan ons en aan **ulieden** zegenen zal tot Zijn **eere**. Amen.

ZES-EN-DERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin deze stukken verhandeld worden :

1. Dat de verworpenen wel groote gaven des **Geestes** krijgen, **die** niet zaligmakende zijn.
- II. De **vromen** krijgen ook wel groote overtuigingen door den Heiligen Geest, die niet zaligmakende zijn.
- III. Het onderscheid tusschen die beide.

WIJ lezen 2 Kon. **XXII**: 19 van den koning Josia, dat zijn **herte** week geworden was. Het is een kind **Gods** eigen, klein, **teeder** en week te zijn. O zij hebben zulk een gebroken **herte**, zulk een verslagen geest, Ps. **LI**: 19, **zulken** nederigen verbrijzelden geest, Jes. **LVII** : 15; zij zijn als was en als water. Waarin zijn de vromen **zoo teeder**?

1. Eerst, zij zijn **zoo teeder** omtrent de geboden **Gods**, zij durven er niet **één** verwerpen noch overtreden. 't Is, **zoude** ik **zoo** groot een kwaad doen en zondigen tegen God! gelijk als Jozeph, Gen. **XXXIX** : 9; en met David: ik heb alle Uwe bevelen, van alles, voor recht gehouden, Ps. **CXIX** : 128.

2. Zij zijn **zoo teeder** omtrent de zonde. Wat mensche leeft er, die goed doet en niet en zondigt! 1 Kon. **VIII**: 46. Maar als zij gezondigd hebben, hun harte slaat er over. Davids harte sloeg hem, over het afsnijden van de slippe van Sauls mantel, zijn harte klopte hem ; ik hebbe de slippe afgesneden, maar had ik hem het hoofd eens afgesneden! Petrus weende als een kind over de zonde, dat hij zijn Meester verloochend **hadde**.

3. Zij zijn **zoo teeder** omtrent de dreigementen van den **grooten** God. 2 Sam. **XXIV**, daar kwam iemand met eene harde boodschap bij David: laat ons, **zeide** hij, in de hand des **Heeren** vallen, vers 14. Indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan, Matth. **XXVI** : 39. Exod. **XXXII** **zeide** Mozes, **zoudt** Ge dit volk verdoen? delg mij liever uit Uw boek, vers 32. De Profeet lag veertig dagen en veertig nachten tegen de aarde, Deut. **IX** : 25. Zij zijn niet alleen **teeder** omtrent de oordeelen, maar ook als God dreigt en Hij brengt het gedreigde, dan zitten zij te sidderen. Ps. **CXIX** : 120, Het hair **mijnes** vleesch is te **bergen** gerezen van **verschrikkinge** voor U, en ik hebbe gevreesd voor Uwe oordeelen.

4. Zij zijn niet alleen **teeder** omtrent de dreigementen en oordeelen **Gods**, maar zij zijn ook **teeder** omtrent de zegeningen **Gods**; de zegeningen van den **grooten** God, die zonnestrallen, daar smelt hun harte voor. Wat deed David zulk een gesmolten harte hebben? 2 Sam. VII : 22. Als zij de goedertierenheden over hun ziele zien, dan ziet gij ze staan met tranen op de wangen, en met liefde in het harte; als God zegent, dan staan ze als die Hoofdman, Luc. VII.

5. Zij zijn **zoo teeder** omtrent het Woord **Gods**; zij durven niet gaan in dingen, die hun te hoog zijn, Ps. CXXXI : 1. Zij laten de verborgene dingen voor den Heere, Deut. XXIX : 29. Zij beven voor en zoeken te leven naar het geopenbaarde Woord **Gods**, Jes. LXVI : 2. Zij verzegelen dat God waarachtig is, Joh. III : 33.

6. Zij zijn **zoo uitermate teeder** omtrent de eere van God, Hoe bekommerd zijn ze, of God wel geëerd zal worden, door hen of door een ander! 't is hun een doodsteek in hunne beenderen, als God onteerd wordt. Is er iemand die vloekt, scheldt, goddeloos is, de ijver van **Gods** huis verteert hen; zij staan dikwijls met een gebed in hun mond, **Heere!** laat ik doch niet leven tot Uwe oneere, dat de wereld er over spotten zou, dat ik Uwe kinderen smarte zou aandoen, **en de** eerstbeginnenden den moed er door **benemen** zou,

7. Zij zijn **zoo teeder** omtrent den toestand van de kerke. Gaat het daar niet wel mede, dan gaat het hun ook niet wel; zij **weenen** met den **weenende**, Rum. XII : 15. Ik was nooit treurig geweest van **aangezichte, zeide** Nehemia, als ik voor den koning stond, als toen ik hoorde hoe het met Jeruzalem gesteld was, Neh. II : 1—3. Hoe zal ik kunnen zien, **zeide** de koninginne Esther, het kwaad, dat mijn volk treffen zal, dat kan ik niet dragen, Esth. V.

8. Zij zijn **zoo teeder** omtrent de beloften **Gods**; zij zouden er zich niet gaarne eene toepassen, als ze hun niet toe kwam; zij **eigenen** er **zichzelfven** geen een toe zonder grond; zij doen nauw onderzoek. O! zeggen ze, iemand mag beloften vinden, maar elk mag niet zeggen, **u** komen ze toe, of hij moet er bij vinden hetgene God gezegd heeft dat zij hebben moeten, die de beloften toekomen,

9. Ten laatste, zij zijn **zoo teeder** omtrent hunne overtuigingen, om er over te oordeelen, of het ware zijn; zij doen 't niet gaarne, **als** op goede gronden; zij zijn daaromtrent gekrookte rietjes, zij moeten al veel ondersteuning hebben. Zulke teedere harten zoeken wij ondersteuning te geven.

Gij weet, dat wij met zulke stoffen bezig zijn in zulke uren als deze zijn. Laatst waren wij bezig met al die onderscheidene

overtuigingen te bezien. welke goed en welke kwaad waren, Wij zochten onszelf en de gemeente bij het stuk neder te leggen. Wij zeiden, wandelt er doorheen. Wij zochten onszelf en u daartoe te brengen, dat gij een rechtvaardig oordeel vellen **zoudt**. Laatst hebben wij gesproken van die overtuigingen, die gewrocht waren door de Predikatiën, door den Predikant en 't Woord, in vromen en onvromen. Wij zagen dat er een groot onderscheid tusschen die beide was. Nu moeten wij zien :

- I. Eerst, dat verworpenen wel krijgen groote gaven des **Geestes**, die overtuigingen werken, en evenwel de ware geestelijke niet zijn.
- II. Dat de vromen ook zulke overtuigingen krijgen, die maar **gemeene** werkingen van **Gods** Geest zijn.
- III. Dat het onderscheid groot is tusschen den **eenen** en tusschen den anderen.

Dat zijn onze drie stukken, daar wij tegenwoordig over moeten bezig zijn; het eerste is, gij vindt in onbekeerde verworpenen groote gaven des **Geestes**; dat werkt bewegingen, roeren, overtuigingen; het tweede, in de **vromen** en uitverkorenen vindt gij dat ook; het derde behelst het onderscheid tusschen den **eenen** en den anderen.

1. Wat het eerste aangaat, let eens op. Het is niet te ontkennen, dat de Geest gezien wordt in Zijne gaven en werkingen in een mensch, die verloren gaat; en hoeveel Geest men in hen ziet, men kan er niet van zeggen dat het de Geest van Christus is; zij hebben wel den Geest **Gods** in hen werkende, maar men kan er niet van zeggen dat het de Geest van Christus is. De Geest van Christus, als die in iemand werkende is, wat is dat? Dit : dat de derde Persoon, uit kracht van het eeuwig genadeverdrag en de borgtocht van Christus in de uitverkorenen het werk des **Geestes** werkt; uit kracht van de genoegdoening van **Christus, zoo** gaat de Geest uit van den Vader en Zoon, en werkt **zoo** in het harte van de uitverkorenen, dat Hij hen tot den Heere Jezus brengt, en hen in Hem doet zijn als een rankje in den wijnstok, dat vruchten draagt. **Zoo** kan Hem de wereld niet ontvangen, want zij en ziet Hem niet, noch zij en kent Hem niet, Joh. XIV: 17. **Zoo** wordt Hem de wereld niet deelachtig, Gij moet dat altijd in uw harte wel bewaren, hoe de Heilige Geest de Geest van Christus is en genoemd wordt, Rom. VIII: 9.

Nu, de werkingen van den Heiligen Geest worden evenwel gezien in de **verworpenen**; eerst, in natuurlijke gaven die Hij geeft; ten tweede, in politieke gaven ; ten derde, in kerkelijke ; **ten** vierde,

in geestelijke gaven. Onder de bedieninge wordt de Geest van God gegeven, die werkt **gemeene** overtuigingen; de Geest **Gods** wordt altemets tot een groot sieraad aan iemand gegeven,

a. In natuurlijke werken, in groote vernuften te geven, daar een natuurlijk mensch voor een geheel volk en voor de wereld door tot sieraad is. Dat zult gij vinden Exod. XXXI en XXXV. Aan **Bezaleël** en **Aholiab** wierd zoo de Geest der wijsheid gegeven om kunstige werken te maken; Ik zal ze **zulken** Geest geven, zegt God, waardoor zij de wereld versieren zullen; 't zullen mannen zonder weerga zijn; als 't nog al beschreven was, zoo was er niemand, die dat werk **konde** doen dat zij konden doen, zij hadden huns **gelij** ken niet.

b. De Heilige Geest komt politieke gaven te werken; wat is dat? God heeft Zijn volk lief, Hij wil wat voor hen gedaan hebben, **Saul**, toen God hem koning maakte, de Geest **Gods** kwam over hem, 1 Sam, X : 10. Hij kreeg een koninklijken geest om **Gods** volk te regeeren. Bezie eens een **Simson**; de Geest **Gods** begon hem bij wijlen te drijven, daar moest wat groots van hem worden.

Let eens op een **Achitophel**, die door zijn groote wijsheid **zoo**-veel geacht wierd, **zoo** bij **David** als bij **Absalom**; als ze hem om raad gevraagd hadden, 't was alsof men naar **Gods** Woord gevraagd had. Die Geest week weer van hen. Ziet dat in **Saul**, 1 Sam. XVI : 14.

c. In het kerkelijke werkt de Heilige Geest ook gaven. De Apostel **Paulus** telt ze op, 1 Cor. XII : **8-11** : talen, profetieën, gaven der gezondmakingen, wonderwerken te doen; 't waren zulke gaven, dat de Apostel **Paulus** het hem niet schroomde te zeggen, Hebr. VI: 4, welke des **Geestes** deelachtig zijn geworden. Wat zijn dat voor menschen? 't Zijn zulke, die eens verlicht zijn geweest en de **hemelsche** gaven gesmaakt hebben, Gij zult zeggen, wie zult gij voor zulke aanzien, en wat zult gij daarvan maken?

Weet gij wie, en wat gij daarvan maken zult? Kort, wij zullen 't u maar noemen; weet gij wie? Een **Bileam**, Num. XXIV : 4, De hoorder der redenen **Gods** spreekt, die opgeklommen is tot in de verborgenheden **Gods**; evenwel getuigt er **Petrus** van, dat hij den loon der ongerechtigheid lief **hadde**, 2 Petri 11 : 15. 't Zijn **zulken** als Num. XI: 26, die daar in 't leger profeteerden, **Eldad** en **Medad**. Het zijn **zulken** als die droomdroomers, Jer. XXIII: 25. 't Zijn **zulken** als **Saul**, daar komt daar een hoop profeten **Saul** tegemoet, en hij profeteerde mede, 1 Sam. X : **11**. Ja, hij deed meer als **zijlieden**, hij ontkleedde zich, en lag naakt een ganschen nacht tegen de aarde.

‘t Zijn **zulken**, die valsche Apostelen genaamd Wierden in het Nieuwe Testament, gelijk als een Judas en **zijns** gelijken; zij waren dienaars van Christus, maar ook rechte dienaars van satan, 2Cor. XI: 13. Zij zijn als de duivel, die zich onder de gedaante van een engel des lichts weet te vertoonen, vers 14. ‘t Zijn **zulken**, die dikwijls **groot** talenten hebben om **teekenen** en wonderen te doen, Matth. VII : 22. ‘t Zijn **zulken**, welke een talent hebben, die het begraven, die als die booze dienstknecht zijn, **dewelke** aan handen en voeten moest gebonden en buiten geworpen worden, Matth. XXV : 24—30. **Zulken**, die veel geest hebben, en evenwel vijanden blijven. Daar waren ten tijde van den Heere Jezus **zulken**, die duivelen uitwierpen in Zijnen Name, en nochtans Hem niet volgden. ‘t Zijn **Aken**, die in den dag des **oordeels** en des doods zich zullen vleien, en zeggen, zulke en zulke dingen heb ik gedaan, laat ik binnen komen. **Zulken**, die aan de poort van den hemel zullen kloppen en zeggen, **Heerc**, zal ik op zulke dingen niet binnen komen? **Zulken**, daar de Geest van wijkt, als van **Saul**, 1 Sam. XVI : 14. ‘t Zijn **zulken**, daar de zaligmakende Geest niet in is, die lust tot het zondigen hebben, die de zonde met lust doen, en booze dingen voortbrengen, Matth. XII: 35. Daar hebt gij de kerkelijke- gaven.

d. Dan is de Geest van God ook onder de bediening werkende, gij zult ook geestelijke gaven in het hart vinden, Gen. VI : 3; onder de bediening van dien Prediker der gerechtigheid, wat had de Geest wei getwist, en hun eenige nepen en overtuigingen gegeven, als hij **zeide**: honderd en twintig jaar zal ‘t maar meer duren? 0 ! daar kwam de Geest werken, die daarna ook ophield ; de Geest twistte niet meer met hen, omdat zij hardnekkig voortgingen in de zonde, omdat zij den Geest smarte aandeden. Gij zult zeggen, wat werkt dat in diegenen? Wat doen die gemeene gaven?

1. Zij worden verlicht: zij krijgen veel verstand en worden schrander in het Woord en in de ware Religie; zij zien dat er een- Zaligmaker is, dat Hij noodzakelijk is, dat Hij evenwel niet voor allen is; ‘t is moeielijk om te zeggen, waar dat de laatste of hoogste trap van verlichting in bestaat, hoe verre dat iemand verlicht kan zijn en nog het ware missen ; en welke dat de eerste en kleinste tra’p van genade is, welke kleine gaven des **Geestes** evenwel gepaard gaan met genade. Paulus zegt, al had ik al de kennisse, en ik had de liefde niet, en ik had het werk **Gods** niet uitbrekende, **zoo** ware ik niets, 1 Cor. XIII: 2.

2. Zij smaken de hemelsche gaven, zegt Paulus. Wat is de Geest? ‘t is ook een goede **gave**. In die gemeene gaven hebben

zij een proefje van het beminnelijke en bewegelijke, dat er in den Heere Jezus is. Hij wordt een gave genoemd, Joh. IV : 10. Zij proeven iets in het tijdgeloof van het beminnelijke, dat er in den Heere Jezus is, hoe willig en ontfermende Jezus is; zij smaken al den zegen Gods, Jac. I : 17; maar hoe? gelijk Israël het man; zij walgden haast van het lichte brood; en gelijk Israël de kwakelen, zij stierven met het vleesch tusschen hunne tanden.

3. Nog eens, wat zegt Paulus nog? Hij doet er bij het goede Woord Gods. Zij zijn als dol naar de kerke, maar gij zijt hun als een lied der minne, zegt God, Ezech. XXXIII : 32. Den eenen tijd liepen ze den Heere Jezus na op den weg, en langs de straten, en waren wonderlijk met Hem in hun schik, en op een anderen tijd wilden zij Hem vangen. Wat hoorden ze het Woord wel met smaak en blijdschap!

4. Zij smaken de krachten der toekomstige eeuw. Wat is dat? Dit: wij kunnen uit hetgene dat wij met onze oogen zien, en ons in het tijdgeloof ontmoet, weten hoe het in de toekomstige eeuw gaan zal, hoe de vromen met vrijmoedigheid tot den Heere zullen uitgaan, zij konden zien dat de elementen zouden branden, de hemelen als met een gedruisch zouden voorbij gaan; zij konden zien, hoe dat in het oordeel de een aan Gods rechterhand, en de ander aan Gods linkerhand gesteld zou worden.

5. 't Werkt in hen groote inbindingen en overtuigingen. Die tovenaer en duivelsdienaer, die verworpeling en opzetsers, die Bileam, wat was hij overtuigd? maar wat jeukte zijn hart nog naar den loon der ongerechtigheid? God de Heere zeide tot hem, gij zult niet mee gaan; hij gaat evenwel. Daar komt hem op den weg een Engel tegen, die van God gezonden wierd; ach zeide hij, wil ik weerom gaan! Dat doen de gemeene gaven des Geestes; het wrocht zoo in zijn harte, dat hij zeide, al gaf mij de koning een huis vol goud of zilver, ik kan niet anders spreken als God mij geeft te spreken.

6. 't Werkt zoo wel in hen, dat zij Gods kinderen gelukkig estimeeren, de oprechten, vromen, godzaligen. Och, zeggen ze, mocht ik met u sterven, en met u in het oordeel en in den hemel komen!

7. Ja, het werkt wel zoo, dat ze mede prophetieën zien, die aangenaam en smakelijk zijn, daar zij naar verlangen. Bileam moest een prophetie van den Messias hebben, en eene van Gods volk. Daarop komt hij en zegt, och, wie zal leven, als God dat doen zal! Num. XXIV : 23. Ja zegt hij, uwe oogen zullen 't zien

dat het **zal** komen, ik en zal het niet zien, maar anderen zullen 't zien; och mocht ik het ook zien !

8. Nog eens, 't werkt dat in hen, zoete bewegingen, wonderlijke **ónsteltenissen**, twijfelmoedigheden. **Altemets** hebben ze **zulke** zoete roeringen en gaven; ze zijn week, **zoo** bewogen en verslagen; men zou bijna denken, dat het een goed werk zou worden. 't Is er mede gelijk als met dien jongeling, **Marc. X: 21**. De Heere Jezus beminde hem. En gelijk als met dien schriftgeleerde, tot welken Hij **zeide**, gij zijt niet verre van het Koninkrijk **Gods**, **Marc. XII: 34**. 't Was evenwel maar gemeen werk, dat zij tegenstaan, Zij beginnen met den Geest, maar eindigen met het **vleesch**; zij beginnen wel, maar zij eindigen kwalijk, als een Alexander en Hymeneus.

Ja zij kunnen aftemets **zoo** verre komen, dat zij spotten met het werk des **Geestes**; zij zouden die waarlijk geestelijke menschen wel vervolgen, omdat **Gods** Geest zaligmakende in hen is. .

II. Nu het tweede stuk; krijgen de vromen ook gemeene overtuigingen, die groot zijn? Ja, **zoowel** als de verworpenen: **eenerlei** wedervaart den rechtvaardigen **ende** den goddeloozen, dien die God vreest en die Hem niet en vreest, **Pred. IX: 2**. Wat had Mozes gaven des **Geestes** boven de oudsten? Wat had Jozef gaven om **droomen** uit te leggen? Wat had Salomo gaven des **Geestes**, om raadsels te geven, spreuken te spreken, en liederen te dichten ! 't was **zoo** groot, dat daarom die vrouw uit het Zuiden kwam om zijne wijsheid te **hooren**, **1 Kon, X**. Wat had Daniël groote gaven! het onsleesbare schrift las hij, en hoe leidde hij de **droomen** van den koning uit! God geeft Zijne kinderen ook wel groote gaven des **Geestes**. De Apostelen, wat gaven kregen zij! Hand. II. Paulus **zeide**, ik ben nergens in minder geweest dan de **uitnemendste** Apostelen, in gaven overvloedig, **2 Cor. XI: 5**. Hebben die gemeene gaven ook wel werking op hen gehad? Ja, zij stonden ook wel verschrikt, bevende, verwonderd over hetgene zij hoorden. Paulus **zeide**, Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal, Hand. **IX: 6**. De Apostelen waren buiten twijfel ontsteld, Hand. II.

III. Nu het derde of laatste stuk. Het onderscheid tusschen de gaven en bewerkingen in een verworpene en een kind **Gods** is zwaar **om** te zeggen. Evenwel zal het klaar zijn, als gij er op let. O! naarheid, moet iemand met gemeene gaven verloren gaan! Weet gij waar hij gelijk aan is ! Aan een kostelijk geladen schip, dat met al zijn kostelijke lading in den grond zinkt. Hij is als een kostelijk paleis met een kostelijken **inboel**, daar een brand inkomt, daar ligt het altemaal in de assche. Hij is als een **ge-**

blankette **Izébel**, die uit het venster gelicht en van de honden gegeten wierd. Als die een kostelijk talent had, en hij begroef het; hem Wierden handen en voeten gebonden, en hij wierd uitgeworpen. Ach **Heere**, wat is er dan voor onderscheid? Kan men met zulke groote gaven versierd **zijn** en dan nog verloren gaan!

1. Eerst, als iemand niet meer bezit als gemeene gaven, of hij dan een predikant of lidmaat is, hij zal altijd trotsch en hoovaardig worden, een opzwtser; gij zult het kunnen zien aan het draaien van zijn heupe, aan het zetten van het hoofd, met de armen en de borst, zij spreken hoovaardig, zij pochen op hun gaven; och wat zwetsen zij, dat zij Geest hebben, en gij moet het gelooven of gij kunt of niet: zij komen tot in de verborgenheden **Gods**, als Bileam, Num. XXIV : 16. Zij zouden wel **eeden** doen ; zij verstaan de talen, de grondteksten ; zij hebben alles doorkropen ; en zij prediken nog al geestelijk in het oog der menschen, zij willen van elk geprezen zijn, zij wenschen wel dat elk hen met den vinger nawees en zei, dat is een geleerd man! Ja, zij weten nog al gevallen van consciëntie te opperen, en **zoo** weten **zij** iemand te bedriegen, alsof zij nog **zoo teeder** waren. **Zoo** deden die fijne gasten ten tijde van Christus; Meester, zeiden ze, wij zijn bezwaard over den scheidbrief; over den **schattingpenning**, over de vrouwe, die zeven mannen gehad heeft, in de opstanding wiens vrouwe zij zal zijn? Al zulke dingen; zij willen overal ingaan, tot in de diepten **Gods**; zij zwetsen, zij zwieren, zij zwaaien; de nederigheid is geen geleerdheid; niet wijs te zijn is ondeugdzaam te wezen; zij voegen zich bij de **grooten**, daar zijn het opzitters van, zij voegen zich niet bij de nederigen. Dat is het eerste; **zoo** zult gij ze gesteld vinden. Maar integendeel, die den Geest van Christus hebben in hun harte, de nederigheid is hun **een** groot sieraad; **zoo een** is **zoo** blij, als hij nederig is, dan is hij **zoo** in zijn **schik**; hij zucht over de verheffing **zijnes** harten; voelt hij dat zuurdeeg, hij waakt en strijdt er tegen; hij voegt zich bij de nederigen.

2. Daar gemeene gaven zijn, zult gij ze **zoo** vinden, dat er geen gezette koers is om den **hemelweg** te bewandelen; zij staan daar niet met gezetheid naar. Bileam had **zooveel** gaven, dat hij zei, al gaf **Balak** mij zijn huis vol zilver en goud, ik vermocht niet het bevel des **Heeren** te overtreden; en op een anderen tijd ging hij hem raad geven; hij raadde ze tot afgoderij en hoererijs, omdat God ze dan verlaten zou, en **Balak** hen slaan. Saul, den **eenen** dag was hij onder de Profeten, en den anderen dag liet hij vijf en tachtig Priesters slaan; den **eenen** dag staat hij daar en schreit bij David, en den anderen dag wil hij hem met de spiese **dooden**.

Judas, wat wist hij den fijne te spelen, als hij bij de Apostelen was, en onder de gebeden en het prediken van den Heere Jezus! en den anderen dag was hij onder den vervloekten raad der Joden, om zijn goeden Heere en Meester te verraden, Een kind van God zult gij zoo vinden; die is gezet om den **hemelweg** te bewandelen; ze strijden om in te gaan, ze zoeken standvastig en altijd overvloedig te zijn in het werk des **Heeren**, ze strijden en worstelen tegen hunne doodigheid.

3. Een mensch met gemeene gaven zult gij **zoo** vinden: in het eenzame en met zijne familie te bidden, daar houdt hij niet van; in de innige geestelijke middelen, in het openbaar of particulier, zult gij ze niet vinden; al hebben zij occasie, bekwaamheid en vrijmoedigheid om met hun familie te bidden, dat zou een te nauwen band zijn ; al hebben ze gelegenheid om onder het gehoor te gaan, zij gaan niet, of zij gaan uit twisting of gewoonte, of gunst of gemak; zij maken onderscheid tusschen **leeraars** en leeraars; die naar binnen willen, daar houden zij niet van, die keuren zij af, dan is 't : deze rede is hard, Joh. VI: 60. Integendeel zeggen de anderen: Heere! ik heb **zoo** lief het eenzame en gezette leven met mijn familie, en die middelen, die naar binnen willen zijn hun **zoo** aangenaam, zij **hooren** **zoo** gaarne onderscheid stellen; zij worden **zoo** gaarne onderzocht, om te weten, of er geen vreemd beweegrad in hen is, zij zoeken ook anderen te stichten, op te wekken, raad te geven, zij zoeken leeraars, die naar binnen willen, 't is hun om godvruchtigen te doen,

4. Daar 't maar gemeen is, zoeken ze **zulken**, die den Geest van Christus hebben, in hun gezelschap niet, daar zullen zij hun hart niet tegen openen, dat zijn hun boezemvrienden niet; maar zij nemen **nabij-Christenen** en mooipraters, daar ontdekken ze zich aan. Aan wie ontdekte zich Judas? aan de Apostelen des **Heeren** of aan den Joodschen raad? De rechten houden het met de ware Christenen; daar willen zij liever mede verdrukt worden als met de mooipraters geacht. Hebr. XI: 26 hadt gij er **zoo** een, die verachtte hun gunste.

5. Daar 't maar gemeen is die zouden **zulken**, die hen altemets eens roeren, wel in hun gezicht vliegen; dat valsche van het ware te onderscheiden kunnen zij niet dragen, dan is 't, ik **hate** u, 1 Kon. XXII: 8. Daar 't recht is, die zegt: de rechtvaardige sla mij, en 't zal weldadigheid zijn; hij bestraffe mij, en 't zal olie op mijn hoofd zijn; 't zal mijn hoofd niet breken, mijn gebed **zal voor** hem zijn, Ps. CXLI :5, dat zij mochten nog al meer aan **hen** gezegend zijn, meer raken, en lange leven.

6. De gemeene werkinge kent geen zielsbenauwdheid, al heeft hij **bijna** een schelmstuk gedaan. Judas had zulk een schelmstuk begaan, en hij wierd **zoo** ontdekt, de Heere **zeide**: die zijn hand met Mij in den schotel steekt; hij staat in koelen **gemoede** op, en hij **verraadt** zijn Meester, Maar de anderen moeten dikwijls zeggen; de benauwdheden **mijnes** harten hebben haar wijd uitgestrekt, Ps. XXV: 17. Zij hebben dikwijls zooveel als zij het houden kunnen; zij doornatten haar **bedde** met tranen, Ps. VI: 7.

7. De eersten, reformeeren is ligt werk bij hen, zij denken dat het alles maar in het uitwendige bestaat, in 't lezen, bidden, kerkgaan; dat doen ze, zij vegen het huis met **bezemen**, **daar** komen zeven **duivelen** in, zij worden erger als zij tevoren waren; zij worden vol inbeelding, roem en waan; zij gaan met veel leugens in hun rechterhand verloren. De anderen, daar 't recht werkt, valt het reformeeren zwaar, in hun huis en hart; de Geest zet ze aan zware zaken, zij moeten **zichzelve**n verloochenen, kruis opnemen, **dooden** de leden, die op aarde zijn: de Geest zet ze aan gevaarlijke dingen, Jezus te belijden als er gevaar is.

8. Daar 't **gemeen** is, die zegt: de Geest zal geen heerschappij over mij voeren; ik wil drinken, tuischen, spelen; de Geest moet niet altijd zijn zin hebben, ik moet mijn zin ook eens hebben; zij wederstaan en bedroeven den Geest, zij blusschen Hem uit. De anderen zeggen: God de Heilige Geest, hebt Gij de heerschappij over mij, ik **wil** U van Uwe autoriteit niet afzetten; leg toch mijn harte gevangen onder de gehoorzaamheid van den Heere Jezus.

9. Daar 't niet recht en is, die geeft voor, dat zijn kracht **zoo** groot is als zijn lust. Ziet dat Exod. XXIV: 7, Al wat de Heere gesproken heeft, zullen wij doen. Maar de anderen zeggen: och dat mijne wegen en mijn harte gericht waren om Uwe inzettingen te bewaren! Ps. CXIX: 5; In mij woont niets goeds, Rom. VII: 18. **Mijn** lust is meer als mijne kracht.

10. Ten laatste, daar 't niet recht is, die worden doorgaans erger; maar de ander beter.

Legt daar nu **uzelve**n bij, en gaat twsschen de stukken door, proeft en toetst; 't zijn nauwluisterende dingen; God ziet nauw. Die man vraagde **zoo** nauw, zeiden ze van Jozeph; **zoo** is 't met God ook; gij mocht als 'n bedrieger staan. Jacob **zeide**, mijn Vader mocht mij betasten, Gen. XXVII: 12. God zal ook zeer nauw zien. Oordeelt nu een rechtvaardig oordeel. Het andere in 't toekomstige. Ik hope dat God dit gesprokene zal zegen tot Zijne **eere**! Amen,

ZEVEN-EN-DERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin getoond wordt:

- I. Dat er zulke ware en geestelijke overtuigingen, door Gods en Christus Geest gewrocht, plaats hebben,
- II. Waaruit dat iemand kan besluiten, dat zijn overtuigingen de rechte overtuigingen zijn, die nooit zullen overgaan.

WIJ lezen, Spreuk. XVI : 2, Alle wegen des mans zijn zuiver in zijne oogen, maar de Heere weegt de geesten. De staat en de daad eenes menschen is altemets zuiver in zijne oogen, maar als God hem gaat wegen dan wordt hij altemets niet goed bevonden.

Spr. XXI : 2, God weegt de herten. Spr. XXIV : 12, Hij is 't, die de herten weegt, **ende** die uwe ziele gadeslaat. Wel Koning, is dat **zoo**, tot driemaal toe? Ja. Waarom? Om den nagel te dieper in het harte te slaan, en altijd te denken : ik mag oordeelen, maar God zal mij wegen, Heeft God dan een weegschale, daar Hij de menschen mede weegt? Ja, Hij heeft zeer **groot**e en **onbedriegelijke** weegschalen ; 't zijn schalen, daar nooit bedrog in is.

1. De eerste weegschale, daar God de menschen mede weegt, is Zijn vrijmachtig believeen, door welke Hij zegt: gij zult een vat des toorns zijn en ter oneere, maar gij een vat ter eere en der barmhartigheid ; daar zijt gij toe bereid naar Mijn eeuwig voor-nemen, tot Mijne eeuwige heerlijkheid, Rom. IX : 22, 23.

2. De tweede schale, daar Ik de menschen mede **wege**, zegt God, is de schale van Mijne alwetendheid, daar Ik mede kenne wie de Mijnen zijn, en wie de Mijnen niet zijn; daar ken Ik mede wie zwaarte genoeg heeft, en wie te licht bevonden wordt, Dan. V : 27.

3. Ook neemt God de schale van Zijne voorzienigheid, daar weegt Hij **heele** eilanden en steden, en heel de wereld mede. De bergen worden bij Hem gewogen in **eene** wage, en de heuvelen in eene weegschale, en de eilanden werpt Hij henen als dun stof, Jes. XL : 12-15. . Daar neemt Hij potentaten en vorsten, wier geesten Hij verschrikkelijk is, en Hij weegt die, of zij langer leven zullen of niet, en Hij weegt hen, of zij te licht bevonden worden, Dan. V : 27. Hij weegt mindere aanzienlijken, die ook groot zijn. Ps. LXII : 10, De groote lieden zijn leugen en de gemeene lieden ijdelheid, al te zamen in de weegschale opgewogen zijnde, zijn ze

minder dan niet en ijdelheid. Hij weegt de kleinen en de grooten tezamen in de weegschale van Zijne voorzienigheid; ach, zegt de Heere, gij zijt minder dan niet.

4. Dan weegt God ze in de weegschale van Zijn Woord en Geest. Daar komen de menschen in de kerk, Matth. XXII: 12, hoe zwaar weegt gij? zegt God. Hebt gij geen **bruiloftskleed** aan, mist gij het of bezit ge het? Is uw werk goed of is het valsch?

God nu zoo wegende, zoo moet ge niet denken, dat de predikant en elk lidmaat u ook niet wegen mag. Zij moeten mede wegen in aller manieren. In wat voor **eene** weegschale wegen zij? Hunne weegschale is zoo groot niet als **Gods**, zij hebben het Woord van God en de bediening, daar zij **zichzelve**n en anderen mede wegen. 't Zijn mede onbedriegelijke weegschalen, die twee, die zij hebben. In de eene wegen ze uw natuur, in de andere uw genade. Zij hebben er eene, in welke zij die **teekenen** leggen, die niet bestaan kunnen met genade, en in de andere leggen ze die bij God kunnen doorgaan; **ze** hebben er eene, daar ze de natuur in leggen, en **eene** daar ze de genade in leggen. Zij hebben er **eene**, **daar** ze hun overtuigingen in leggen met al hun andere genadens, en dan gaan ze bezien, of ze goed dan of ze kwaad zijn, of ze wichtig zijn dan of ze al te **licht** zijn.

Daar gaan ze dan wegen hunne verkiezing, ze gaan wegen hun roeping, ze gaan wegen hun geloof, ze gaan wegen daar: het werk eerst begon, of het werk wel is ingezet, of hunne overtuigingen door **Gods** Geest zijn, of dat ze van een slechter aard zijn. En als zij het dan al gewogen hebben, wat gaan ze dan doen? **Dan** gaan ze in de tegenwoordigheid **Gods**, en ze zeggen: Heere, Gij zijt de Alwetende; zij letten op al waarop te letten is, en ze doen een uitspraak, of ze te licht dan of ze zwaar genoeg zijn. Job X: 7, Het is in Uwe wetenschap, dat ik niet goddeloos en ben. Rom. 1: 9, God is mijn getuige. 2 Cor. XI: 31, Hij weet, dat ik niet en **liege**. Joh. XXI: 17, Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefhebbe.

Geliefden, wij hebben met de gemeente **eenigen** tijd bezig geweest in het wegen van de kenteekens van den staat der genade, wie er wichtig is, en wie niet: wil God de gekrookte rietjes niet breken en de rookende vlaswiekjes niet **uitblusschen**, zijne knechten mogen het ook niet doen.

Omtrent **nature** en genade te wegen, zoo hebben wij de **kenteekens** van den natuur- en genadestaat in de weegschale gelegd. Bij de kenteekens van den genadestaat komt de ware verandering van het hart. Toen zijn wij **daarmede** naar binnen gegaan om te

wegen. Daarbij kwam de overtuiging. Toen hebben wij dat ook in de schale gelegd. Die waren vele, want daar zijn velerhande overtuigingen.

Wij zagen dat er een was door de consciëntie; dan dat er een was door slagen en oordeelen; dan dat er een was door zegeningen en weldaden; dan dat er een door ziekte was; God brengt den mensch wel nabij den dood, en daar komen groote overtuigingen; dan was er een door het zien van het leven der vromen; daar kregen ze eenige liefde en beminnelijkheid toe; zij moesten zeggen : die menschen leven anders als ik; dan was er een door het Woord, door het nare en door het liefelijke van het Woord; daar God donderde en troostte, wrocht het altemets op hun harte overtuigingen ; dan waren er door gemeene gaven des Geestes, dat geen Geest van Christus, maar wel de Geest Gods was. Zoo verre waren wij gekomen.

Nu moeten wij nog een laatste overtuiging zien, die de beste is, dat is die ware overtuiging door Gods Geest gewrocht, als die de Geest van Christus is, die eindigt in het genade-verbond, die gewrocht wordt alleen in het harte van uitverkorenen, **wedergeborenen**, dat is, daar Gods werk mede begonnen wordt, en die hun bijblijft tot hun doodbed toe.

Dat moeten wij nu tegenwoordig op de schale van Gods heilichdom leggen, die ware overtuigingen door den Geest Gods en Christi gewrocht in het hart van uitverkorenen. Eerst, moeten wij dan zien, dat er zulke ware geestelijke overtuigingen plaats hebben. Ten tweede, waar ik aan zou kunnen weten en besluiten dat die overtuigingen, die met mij mee gaan, den ganschen loop van mijn leven tot op mijn doodbed toe, door Gods en Christi Geest in mij gewrocht zijn ? Ten derde, zal dat een geval van consciëntie zijn; is dat dan zoo beminnelijk, zoo neergebogen te zijn? Ten vierde, hoe gelukkig is zoo een, daar de overtuigingen door Gods en Christi Geest in gewrocht zijn! Hij zal met heerlijkheid van God gekroond worden. Ten vijfde, zullen wij toonen, wat weg zoo een ziele te houden heeft, en wij zullen hem een goeden raad geven, Ten zesde, zullen wij een bewegelijke aansprake doen aan de zondaren, hoe naar het is zulke overtuigingen te missen! Ten zevende en ten laatste zullen wij een trouwen raad geven.

Gij kunt wel merken, dat wij dat al in dit uurtje niet kunnen afwegen; wij zullen dan maar drie stukjés leggen in onze weegschale voor het tegenwoordige,

1. Het eerste zal zijn: zulke overtuigingen, zijn die bekend in het rijk der genade ?

II. Het tweede: God laat niet verborgen de teekenen, waaruit gij besluiten moogt dat **Gods** en **Christi** Geest de overtuigingen in u gewrocht heeft,

III. Het derde: is dat dan **zoo** wenschelijk, **zoo** overtuigd te zijn?

1. Wat het eerste aangaat: zijn er geestelijke overtuigingen door **Gods** en **Christi** Geest, **zooals** de Geest in het genadeverbond werkt, bekend? Ja, het Woord zegt: de Geest zal komen en zal de wereld overtuigen van zonde, Joh. XVI : 8 en 1 Cor. XIV : 24, als daar een ongeleerde in uwe vergadering komt, laat hij van u allen overtuigd worden, Wat zal hem dan de Geest doen? Die zal hem op zijn **aangezichte** doen **vallen**, en hem doen bekennen dat God waarlijk in het midden van u is. **Zach. XII: 10**, de Geest der genade en der gebeden, en der **rouwklage** zal uitgegoten worden. Jes. IV : 4, daar hebt gij den Geest der **uitbrandinge** en des oordeels. Wat is dat anders als de Geest der **overtuiging**, die er de zonde, den duivel en de wereld uit wil branden. Die overtuiging wordt daar **zoo** een rechter in hun gedachten. Ja, Jer. III : 13, staat: alleenlijk kent uwe ongerechtigheid. En **zoo** zijn er veel meer plaatsen; wij zullen ons daar niet verder mede ophouden.

2. Als gij de bediening van het Woord aanmerkt, ziet dan eens onder wat voor prenten zij u vertoond worden, en dan zult gij er niet aan kunnen twifelen, of gij zult moeten gelooven dat er zulke overtuigingen zijn. Hoe komen zij voor? Als **scherpe** pijlen, Ps. XLV : 6. En Pred. XII : 11, als prikkelen en nagelen, die diep ingeslagen worden. En Hebr. IV : 12, het Woord is als een zwaard, dat doorgaat tot de binnenste **verdeelingen** der ziele **ende** des **geestes**, **ende** der t' zamenvoegselen, **ende** des mergs, **ende** is een oordeeler der gedachten **ende** der overleggingen des herten. Het is een hamer, als **Gods** arm er mee werkende is, hoe kleine klopjes het geeft, **zoo** slaat het te **morselen**, Jer. XXXIII : 29.

3. Wie kan twifelen dat zij er zijn? Wat **zoudt** gij anders moeten denken van een Manasse? 2 Chron. XXXIII : 12, die tevoren **zoo** goddeloos was, hoe klein was hij! Wat maakte anders den Tollenaar **zoo** verlegen! Luc. XVIII : 13. Wat deed Ephraïm **zoo** op de heupe kloppen? Jer. XXXI : 19. Wat maakte die drie duizend zielen **zoo** verslagen? Hand. 11: 37. Wat maakte den Stokbewaarder **zoo** verslagen! **zoo** er geen geestelijke overtuigingen waren? Hand. XVI : 30.

4. Neemt nog een bewijs : ziet gij het niet met uwe **oogen**?

Gij behoeft naar geen Manasse en anderen te gaan, gij behoeft niet te gaan naar de tijden der Apostelen, gij ziet het in anderen, daar gij mede verkeert, en gij ziet het in uzelf. Gij ziet **altē** **mets zorgeloozen**. God maakt ze week, zoodat er dikwijls een heele stad van waagt, zoodat zij uitroepen: ik kan niet meer zondigen. Gij ziet dat er het werk **Gods** in komt, en dat die en die in **Zion** geboren wordt, Ps. **LXXXVII**: 5.

Gij ziet het niet alleen in anderen, maar gij ondervindt het in uzelf; sedert dat gij genade gekregen hebt, zoo maakt het de Geest gedurig alarm in u, als eens uwe verdorvenheden gaande zijn. Gij hoort het van anderen, gelijk Paulus het van de **Colossensers** en Galatiërs hoorde. Zij hadden ook gehoord hoe God wrocht door Paulus. Daar zijn zulke menigvuldige blijken van.

Sedert de **oprichting** van het genadeverbond heeft God geen anderen weg gehouden of ingeslagen, als langs den weg van overtuiging, en dat zal zoo duren tot den laatsten dag van de wereld; Hij zal niemand trekken of ten hemel binnen brengen, als langs den weg van overtuigingen, tranen, bidden, kommer. Zijt gij langs zulk een weg niet geleid? Let dan op de **weegschale** van **Gods** heiligdom ; of het iemand gaarne of **noode** hoort, dat is de oudste en **gezegendste** weg, dien God ooit gebruikt heeft,

II. Nu hebben wij ons tweede stuk te bezien. Nu dienden wij te wegen de gronden en de teekenen, op welke wij besluiten mogen, dat de **teekenen** van de rechte slag in ons zijn, de overtuigingen door **Gods** en **Christi** Geest. Geliefden, zet u wat, spant u wat in, geeft God het beste van uw harte, uwe memorie.

Wilt gij weten, of uw overtuigingen goed zijn ? Wij allen, die hier zijn, kennen wel overtuigingen, men komt onder de bediening niet, of men voelt wei eens dat zij is als een scherpe pij\; maar nu moesten wij zien of onze overtuigingen wel van de rechte zijn; is mijn en uw werk wel gezet ? 't En zal niet gaan, of God zou het nog moeten doen in den loop van ons leven. Let dan eens op deze **teekenen** der overtuigingen, die altijd zijn in het hart van een uitverkorene.

1. Het eerste **teeken** is: al de negen soorten van overtuigingen, tevoren gemeld, vindt een ware overtuigde ook; hij kan mee zeggen: ik vind die kloppingen in mijn consciëntie, ik vind overtuigingen door slagen en door oordeelen, door zegeningen, door ziekte, door het exempel der vromen, door het exempel der **goddeloozen**, door het Woord en door de gemeene bewerkingen des **Geestes**; maar zoo een kan nooit zeggen : ik vind geen overtuigingen door **Gods** Geest, die de Geest van Christus is, want in

al die soorten vindt hij die, en dat loopt **zoo** onder al die overtuigingen heen, en dat maakt de regel des onderscheids. Wij hebben die regelen des onderscheids gemeld in al die vorige predika-tiën, wij kunnen dat nu niet melden, dan zouden wij te lang zijn. Let eens op, ben ik en gij waarlijk overtuigd? Wij zullen dat **altemaal** mede ondervinden, het zondige zal er maar in verbeterd zijn, en het goede zal er in gewrocht zijn,

2. Als iemand nu al die soorten van overtuigingen vindt, dat is een waar overtuigde niet genoeg; och Heere! zeggen zij, wat zou ik hebben aan die consciëntie-kloppen, ik kan daar nooit op rusten, ik moet er het geestelijke bij hebben; wat zou ik dan wezen boven die anderen? De Heere Jezus **zeide** eens, als gij groet die u groeten, wat loon hebt gij? Wat doet gij dan boven den Tol-lenaar? **Zoo** ik die acht of negen dingen maar heb, wat heb ik dan boven Kain, boven **Ezau**, boven Saul, boven Judas, boven de Ninevieten? En als ik het zeggen mag, in de hel hebben zij nog veel al zwaarder overtuigingen als die. Dat is het tweede : al die **teekenen** zijn niet genoeg, ik sta naar andere.

3. Daar het door **Gods** en Christus Geest is, gij zult er zulk een blank en oprecht hart vinden. De wereld wil altijd hebben dat de vromen geveinsden zijn; zij moeten altemets eens schreien, zij maken altemets eenig beslag, dan is 't meteen, zij spelen den devotaris; maar **zoo** wakker als God in hen begint te werken, is er geen zonde die zij meer schuwen, als die; zij zijn groote vijanden van schijn zonder zijn, dat staat hun niet aan; **zoo** daar iets schuilt; Heere! zeggen zij, ontdek het mij ; ik moet, zeggen zij, waarlijk een Israëliet zijn, in welken geen bedrog en is, Joh, I:48. Daar heerscht in hen geen geveinsdheid, zij durven **zoo** hun **heele** harte openleggen, zij zouden dikwijls **zichzelfven** meer bezwaren als zij moeten.

4. **Zoo heersclit** er in hen zulk een inwendige kommer; ach Heere, zou ik een van die gelukkigen zijn! zouden mijne over-tuigingen blijven! zouden zij niet overgaan! zouden ze goed zijn? Heere. Daar zijn **zoo** velerlei soorten van overtuigingen, daar zijn **zoovele** kwade, en zou ik de goede hebben? Ik wou ze wel hebben, maar ik ben **zoo** bevreesd; zou het wel recht werk in mij zijn? Is er wel waarheid in mijn binnenste? geeft Gij 't wel, dat mijn werk in waarheid is?

5. Zij smoren het zoolang als zij kunnen, zij zwijgen, zij gaan, zij staan, zij werken er mee, zij slapen er mee, en zij staan er mee op, met hun overtuigingen, en dat om twee redenen.

Eerst, och Heere, zeggen zij, ik durve er niet van spreken, ik

vreeze dat zij weer over zullen gaan. Ten tweede, och Heere, de menschen mochten eens menschelijk met mij handelen ; een mensch is vleiachtig en bedriegelijk, hij oordeelt dikwijls naar liefde; het mocht mij eens meer doen zeggen, als er in mij was, ik zal liever zwijgen, en dan zal het werk zuiverder zijn als het voor den dag komt. Paulus sprak in drie dagen en nachten niet, als hij eerst overtuigd was. En als zij dan eens bij een mensch zouden gaan, dan zijn zij als Nicodemus, die ging bij nacht; zij doen het ook **zoo** verborgen. Meent gij dat er bij Nicodemus niet eerst wel wat omging, toen hij naar den Heere Jezus ging bij nacht? En als **zoo** een dan al gesproken heeft tegen iemand, dan zou hij wel zeggen, zwijgt het toch.

6. Zal dit elk kennen, hoe donker, bekommerd en benauwd dat zij zijn, of hun werk wel goed is. Och Heere, zeggen zij, die overtuigde gestalte omhels ik, zij valt mij niet te bang; ik kan niet één dag zonder die leven; ik wil ze niet diverteeren, al is zij wat bang; noch ik wil in de zonde niet voortgaan; zij is mij niet te veel, ik kan ze niet **één** dagje missen.

7. Moeten zij het **één** dagje missen, zij voelen er smarte over; ik kan **zoo** niet leven, **zoo** hard, zeggen zij; 't is hun als een dood; ik voel Uw werk niet van binnen, och kwaamt Gij eens weer! En als het weerkomt, dan is het, och bleef Uw werk in mij ! ach groeide het! Is er ergens een overtuigend middeltje, dat zoeken ze bij te wonen. Ik zal zien, zeggen zij, of God het belieft te zegenen. Zij houden dikwijls meer van Boanergessen, zonen des donders, als van Barnabassen, zonen der vertroosting. Als het geen overtuigende middelen zijn, **zoo** is het laf bij hen; 't heeft stal noch val, fleur nog geur; als het niet tot overtuiging is, zij kermen er over. Jes. **LXIII**: 17, Heete ! waarom verstokt Gij ons **herte**? Waarom doet Gij ons van Uwe wegen afdwalen, dat wij U niet en **vreezen** ?

8. Ook kunnen **zulken** zeggen, hoe aangenaam zou het mij wezen, dat ik de rechte overtuigingen had, of dat ik ze nog kreeg! Dat ik het eens recht wist, dat ik ze had, wat zouden mij dat **schoone** zaken zijn. Brak het eens door, en dat ik dan eens tot vermeerdering van genade mocht komen! en hoe donker dat ik ben, ik zal evenwel **teeder** en vroom leven. Daar is niet een kind **Gods**, dat **teeder** leeft, als die in de kracht van hun overtuiging leven, zij zoeken **zoo** omzichtig te zijn, **zoo** ootmoedig **te** zijn, **zoo** waakzaam, daar kan geen de minste zonde door.

9. Het negende **teeken** is: **zoo** een is **zoo** gaarne eens aangesproken en uitgehaald,- maar anderen zouden wel weglopen; ja,

zoo een is bedroefd, als er ergens een vrome is, die altemets eens werk van hem maakte om hem aan te spreken, als die dan zwijgt, ja hij zou in zijn harte wel zeggen: die vrome is vervallen, of hij is flauw geworden; ja, nu wil hij op de vromen niet vallen, maar denkt, mijn werk is niet goed, anders zouden zij mij wel aanspreken, **Zoo** een is niet als de vrouwe te Sarepta, die **zeide**: man Gods, wat hebbe ik met u te doen? **zijt gij** gekomen om mijne zonden in **gedachtenisse** te brengen? Zij zijn niet als Felix, die **zeide**: voor ditmaal gaat henen, en als ik gelegene tijd zal hebben, zal ik u tot mij roepen, Hand. XXIV: 22.

10. **Zoo** een heeft moeite gedaan om het te smoren, maar zij kunnen het niet altijd doen, het moet er eens uit, Luc. XXIV: 32, Was ons **herte** niet brandende in ons, als Hij tot ons sprak op den weg, en als Hij ons de Schriften opende? Al waren ze hun vijanden, zij moeten spreken of zij moeten **bersten**; al zou het hun schadelijk zijn, gelijk de blindgeborene, Joh, IX. Hun huis is hun dikwijls te nauw, ze moeten het dikwijls uitschreeuwen, al was het op strate, met die drieduizend, Hand. II. Want somtijds is hun kamer, de stad, ja de geheele wereld hun te nauw.

11. Daar de overtuigingen een **teeken** zijn van het genadeverbond, daar zijn zij niet stil, zij blijven niet alleen, maar vermeerderen, zij breken door, zij worden zichtbaar en eindigen in het **geloove** in Christus, in de verbondsmaking met den Heere. Het doet hun komen tot een heilige, teedere godsvrucht; zij scheiden zich van het gezelschap der **dooden**, en zij voegen zich bij de levenden; niemand in geheel de wereld, zeggen zij, zal mij houden op den weg der zonde, en niemand zal mij van den weg **Gods** afhouden.

12. Het twaalfde teekentje is: zij gaan wel eenigen tijd verkeerd werken met den Heere Jezus en met **Gods** genade; zij werken in het eerste **zoo** lomp, maar het blijft daar niet bij; krijgen zij een schriftuurplaatsje, zij gebruiken ze verkeerd; hun bewegingen, tranen, bidden, zonden belijden, de bediening en de plichten waar te nemen, zij doen het al verkeerd, zij werken al buiten Jezus; maar dan komt God, en zegt: mensch, wel van wien hebt gij dat, van wien krijgt gij die bediening, die bewerkingen? Kent gij den Middelaar wel? Hoe komt dat de Geest in u werkt? Erkent gij het wel, geeft gij er God de **eere** wel van? Wilt gij God wel op iets wijzen, als op den Heere Jezus? Neen ik, neen ik, Heere! zegt ze, ik **zal** bij U blijven; ik zie, dat Gij een onveranderlijk God **zijt**, en ik heb een veranderlijk harte.

13. Ten laatste, hun gansche leven door vinden zij **zoo** een nederig neergebogen harte tot hun **doodbed** toe.

Zal dat dan hunnen staat niet kwaad maken? Neen, hun neerbuiging **zal** hun niet van God doen gescheiden zijn. Ps. XLII: 6, Wat buigt gij u neder, o mijne ziele, **ende** zijt onrustig in mij? Hoopt op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossinge zijns **aangezichts**. Ik ben **zoo** bekommerd vanwege mijne zonde, over den eeuwigen goeden uitslag, zeggen ze, Ps. XXXVIII: 19.

III. Nu hebben we een geval, en dat was ons derde stuk : is dan die neerbuiging **zoo** goed en beminnelijk? Wij zien dat wij dat niet af zouden kunnen handelen, de tijd zou dan te verre **verloopen** zijn. Wij zullen dat op een anderen tijd hebben, en het nu daarbij laten. Maar neemt die twee teksten nog: Ps. CXLV: 14, De Heere ondersteunt allen, die vallen, en Hij richt op **alle** gebogenen, en Ps. CXLVI: 8, De Heere richt de gebogenen op.

Nu, het andere in 't vervolg. Ik hope dat de Heere dit gesprokene zal zegenen aan ons en aan **ulieden**, tot Zijne **eere**, om Zijns Zoons wille, Amen.

ACHT-EN-DERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin drie dringen verhandeld worden, en

- I. Onderzocht wordt, of eene neergebogene gestalte **zoo** prijselijk is.
- II. Een verkwikkelijke aansprake gedaan wordt aan een kind **Gods**, dat **zoo** neergebogen gaat.
- III. Getracht wordt ware overtuigingen te bewerken om de conclusie op te maken.

Wij lezen, Luc. X: 41, 42, dat de Heere Jezus van al de bezigheid, die Martha had, **zeide**: Martha, Martha, gij bekommert u over vele dingen, maar één ding is noodig. En mogen wij niet wel zeggen, drie dingen zijn noodig? In dat **ééne** ding zijn de drie ingesloten. Is dat **ééne** noodig, de drie zijn ook noodig. Gij zult zeggen: welke zijn die drie? 2 Cor. XIII: 13, daar staan ze : de genade des **Heeren Jezu Christi**, **ende** de liefde **Gods**, **ende** de gemeenschap des Heiligen **Geestes**, zij met u allen, Amen.

Wat ben ik en **zijt** gij zonder de genade van den Heere Jezus

Christus, die Hij verworven **heeft**, die Hij toepast, die Hij schenkt? Dan missen wij God, dan zijn wij zonder God in de wereld, Eph. 11: 12. En wat ben ik en zijt gij zonder voorwerpen te zijn van de eeuwige liefde des Vaders? Dat God de Vader **zoo eene** liefde heeft tot Zijne kinderen, toont Hij in de eeuwige verkiezing; zij krijgen ook deel aan de liefde des Vaders in der tijd; Ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde, zegt God, Jer. XXXI : 3. Ziet ook, 1 Joh. III: 1 en 1 Petri 1: 3.

Ben ik en zijt gij zonder den Geest van het genadeverbond, **missen** wij den Geest van Christus, **zoo** missen wij de genade van Christus, en **zoo** missen wij de eeuwige liefde des Vaders; geen van beide kan u dan toegepast worden. Mist gij den Geest, **zoo** hebt gij geen leven, dan ligt gij dood in de zonde, en gij kunt uw leven geen leven krijgen, **zoo** gij dien Geest blijft missen, die Geest van Christus moet in uw dood harte komen, of gij kunt nooit den duivel of de wereld tegenstaan ; dan zijt gij zonder kracht, zonder den Geest van Christus zijt gij nergens toe bekwaam. Mist gij dien Geest van Christus, dan kunt gij niet gelooven, want die Geest werkt alleen het ware geloove.

Hebt gij dien Geest niet, dan kunt gij het beste in de Kerk niet verstaan, dan verstaat gij de geestelijke dingen niet, zij zijn dwaasheid voor u, 1 Cor. 11: 14. Als er geestelijk gepredikt wordt, dan **zoudt** gij wel zeggen: wel, wat wil die Predikant zeggen? 't is zot geklap. Hebt gij dien Geest niet, dan kunt gij nooit blijde zijn, als met een zotte blijdschap; gij kunt uw leven niet getroost zijn, want die Geest is de Trooster, Joh. XIV : 16. Dan is u nog nooit iets zaligmakende van God geschonken, 1 Cor. 11: 12. Bidt gij, leest gij, gaat gij ten Avondmaal, al de ordonantiën, die gij waarneemt, 't is al dood en vruchteloos; die Geest is de ziele van 't geheele Woord van God.

Och armen ! al had een predikant nog zulke gaven, en nog zulk een kunstige welsprekendheid, dat kan niets zaligmakende in ons werken ; maar als de Geest van Christus werkt, dan komt er verslagenheid, dan komt er een brand in het harte. Gij kunt uw leven niet wel bidden zonder den Geest, die een Geest der gebeden is en genoemd wordt, **Zach. XII: 10**. Mist gij dien Geest, dan is het geen bidden, al kondet gij nog **zoo** wel spreken. **Rom. VIII : 26**, De Geest zelve bidt in en voor ons. Mist gij den Geest van Christus, al hadt gij dan zulke benauwdheden, dat er een heele stad of dorp van waagde, als gij dien Geest der **over-**tuiging mist, al **schreeuwdet** gij dan uw zonde over heel de kerke

uit, dat zou niet **zalig** maken noch het **zou u** niet **nuttig** zijn.

Daar wilden wij zijn, aan het stuk der overtuigingen. Wij hebben **negenderlei** overtuigingen gezien, daar die Geest uit is. Laatst zagen wij er een, daar die Geest onder was. Wij zeiden, daar zijn **zulke** zichtbare en klare blijken van. Wij telden **er** twaalf op, en in het dertiende bleven wij, **en** dat was dat, de ware Overtuigingen door **Gods** Geest, in het Woord bekend, die gingen dikwijls gepaard met veel neerbuigingen; **zoo** een heeft dikwijls **veel** kommer in het harte, welke kommer **niet** te verwerven is, het zal zijn staat niet slechter maken, het **zal** aan zijn staat geen kwaad doen. Toen zeiden wij dat ons nog overbleef, eerst, of dat **zoo** prijselijk was, in den voortgang van het geestelijke leven **zoo** neergebogen te zijn. Dan, een bewegelijke aansprake, raad en ondersteuning **aan dezulken te geven**, Eindelijk, **voor** die waarlijk **zoo** overtuigd zijn tot een laatste stukje, bij al die dingen tevoren gemeld, legt daar uw hart eens neffens; en wij zullen **uw** gemoed **zoo** zoeken te bewerken, dat gij zult moeten zeggen : God heeft mij waarlijk **zoo** overtuigd. Ik zeg dan :

I. Is het **zoo** prijselijk, **zoo** neergebogen te zijn ?

II. Wij zullen een kind **Gods** zoeken te verkwikken, die **zoo** neergebogen gaat.'

III. Zullen wij **u** zoeken te bewerken, zoodat gij de conclusie opmaakt en zegt: God de Heilige **Geest** heeft mij waarlijk **zoo** overtuigd.

Spant **u** wat in, wij hebben dingen van een groot gewicht te bezien ; laat ik en gij er ons harte bij leggen, en zien wat wij antwoorden kunnen.

1. Het eerste aangaande : de vromen, gaan zij **wel** neergebogen ? Ja, Ps. **XLII** : 6 en 12 en **XLIII** : 5, Wat buigt gij **u** neder **o!** mijn ziele? Ps. **CXIX** : 25, Mijne ziele kleeft aan het stof, aan de aarde, ik en kan er niet af, Ps. **CXLV** : 14 en **CXLVI** : 8, De **Heere** richt op alle gebogenen. Een neergebogen harte, wie zal dat oprichten? Doet de kommer geen kwaad? Een kind van God mag **wel** bekommerd zijn tot ons doodsbed toe, de kommer en doet geen kwaad, maar zij doet veel goed. Wat voor goed ? Zij doet **u** veel uwe knieën buigen, en bidden dat gij toch een goeden grond moogt hebben; zij doet u waken tegen de zonde; zij wil **u** doen gelooven; de kommer zal nooit kwaad doen, maar zij zal **u zoo** voorzichtig maken, en **zoo teeder** doen leven; de kommer is prijselijk.

Geliefden, al is de kommer prijselijk, **zoo** moet ze evenwel niet te groot zijn; ze mag ook niet te klein zijn. Hier de mate te houden is moeilijk ; **voor een** predikant het te bepalen is ook

moeilijk. Wij zeggen, kommer en de neerbuiging is goed. Weet ge wanneer?

1. Dan, als ze over de zonde gaan, als ze over uwe verdorvenheden, over uw zondig bedrijf gaat, als gij zoo zegt : och God, dat gaat boven mijne kracht, dat kan ik niet langer dragen, Matth. XI: 28. Ik kan de zonde niet dragen, de zonde is mij te zwaar, Ps. XXXVIII:5 en Ps. LI: 5, Tegen U heb ik gezondigd. Als het zoo is, dan is het prijselijk.

2. Als boven, dat bij dien kommer zoo een weeke gestalte komt; zij willen niet kwalijk spreken tegen God, hun harte is als was en als water, hun harte schreit liever voor God over hunne zonden, als dat hun mond kwalijk spreekt. 2 Kon. XXII: 19, zij kennen een Josia's weekheid en gestalte en een Davids gestalte, Ps. VI. Somtijds had hij een leeuwenhart, maar als hij de zonde zag, zoo schreide hij als een kind. Matth. XXVI: 75, Petrus, naar buiten gaande, weende bitterlijk.

3. 't Is goed, als gij kommer in u vindt over uwen eeuwigen uitslag; als gij zoo zegt: ik vind zoo weinig goede dingen in mij, en zooveel kwade; wij allen zijn als een onreine, en alle onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleet, Jes. LXIV: 6.

En Rom. VII: 18, daar woont niets goeds in mij, het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet en wil, dat doe ik; ik kan van nature geen goed doen, ik ben er onbekwaam toe.

4. Ze is goed, als ge zoo oppast, dat ge niet te verre moogt gaan in uwe neerbuiging; als gij bewegingen, in u voelt om te verre te gaan, dat gij dan meteen in de were zijt om uzelfen te bestraffen, als ge meteen zoo zegt, doet God u daarnaar? Heeft Hij u zooveel reden gegeven om zoo moedeloos te zijn? Hebt gij niet een contrairie-reden om tot uw ziele te zeggen : wat zijt ge zoo neergebogen! hoopt op God, gij zult Hem nog loven, Ps. XLII: 6.

5. 't Is goed, als de neerbuiging u klein maakt. Zegt nooit, dat de neerbuiging onnut en schadelijk is. Zegt iemand, ik wil die neerbuiging niet hebben, dan zou ik nooit vroolijk kunnen zijn; wel, gij moet het niet zijn zonder grond, dat zaadje moet zijn reden hebben.

Daar vloeit nu een ander stuk uit: kan ik, ongelukkig, verdoemelijk schepsel, wel te laag wezen ?

Ik antwoorde: een zondaar zonder genade kan niet te veel neergebogen zijn, maar met genade kunt ge wel al te veel neergebogen zijn. Zijt gij, en blijft ge zonder genade, dan gaat ge naar de hel ;

ach, dan is uw ongeluk boven uw bevassing, en **het geheele** schepsel is machteloos om u te helpen; dan kan het gevoel over uwe ellende in uw verstand of hartstochten niet te groot zijn, want het ongeluk van uw staat is **zoo** groot, uw ongeluk is **zoo** oneindig, en mag er tusschen de ontsteltenis en neerbuiging en uw ongeluk geen proportie en overeenkomst zijn? Zij kan dan niet te groot zijn, als ge er maar van afblijft, dat ge de Wet **Gods** niet overtreedt, gelijk als een **Saul**, die in zijn eigen zwaard viel, en een Judas, die naar den strop liep.

Maar is iemand in den staat der genade en met God verzoend, in **zulken**, die waarlijk geestelijke overtuigingen hebben, kan de nederbuiging wel te groot zijn.

1. Dan namelijk, als hij zijnen **onheiligen** toestand neffens **Gods** genade legt, als hij dan zegt: ik hebbe geen genade, en God kan noch zal ze mij niet bewijzen, gelijk **Kain**, Gen. IV: 13, mijne zonden zijn **groter** als dat **God** ze **zoude** kunnen vergeven.

2. Als door de bevassing van zijn ongeluk zijn harte overstelpt wordt, als hij er door verslonden zou worden, 2 Cor. II : 7. God wil ook met **vrolijkheid** gediend worden.

3. Zij kan te hoog zijn, als ge daar te lang en te veel alleen op ziet, en niet op **de** genade **Gods** in Christus, om **u** daarin te verheugen en te verblijden.

II. Daar hebt ge ons eerste, nu volgt het tweede stuk.

Ach, overtuigd te zijn, wat een geluk is het **zoo** te mogen neergebogen gaan ! Daar zal wat goeds op volgen, daar zal zulk een gezegende uitslag op volgen! Gij zult zeggen: wat is het geluk van een kind **Gods**, die waarlijk overtuigd is?

1. Eerst, al kreeg hij anders niet, hij zal in de helle niet gaan, al moest **hij zoo** sterven. Matth. V : 4, Zalig zijn die treuren, **want** zij zullen vertroost worden. Zoudt ge wel kunnen gelooven, dat de tollenaar verloren zou gegaan hebben, als hij daar **zoo** van verre stond en op zijne borst sloeg, al was hij **zoo** gestorven? **Luc. XVIII : 13**. Zoudt ge gelooven, dat **Zacheüs** zou verloren gegaan hebben, had hij **zoo** gestorven in zijne overtuigingen? Ik niet.

2. Ook zeggen wij, dat is hun geluk, dat God Zijne hand aan het werk houdt. Al was er geen een mensch, die zich met **u** moeide, Hij zal het werk van Zijne handen niet laten varen, Ps. CXXXVIII : 8. Daar is God al te getrouw toe, als dat Hij een werk **zou** beginnen en het niet voleinden. Hij is een Werkmeester, Wiens werk volkomen is, Deut. **XXXII : 4**. De handen Zerubabels, staat er, hebben het begonnen, en zij zullen het voleinden, **Zach.**

IV : 9. Hij, die in u een goed werk begonnen heeft, zal dat vol-eindigen, Phil. 1: 6.

3. Dat is hun geluk, dat ze zullen raad krijgen, dat alle hunne **knoopen** zullen ontknoopt worden, hunne raadsels zullen ontdekt worden, hunne zwarigheden zullen afgewend worden; ze krijgen van God eene gepaste bewerking, Hij geeft ze een gepasten tekst, en hunne **knoopen** worden losgemaakt. Ps. XXXII: 8, Mijn oog zal op u zijn, Ik zal u raad geven, Jes. XLII:16, Ik zal u door den weg leiden, dien gij niet geweten hebt ; door de paden, die gij niet geweten hebt. Jes. IX: 5, Mijn naam is Raad, Is er ergens een Ananias, Ik zal hem naar een Paulus zenden om te zeggen wat hij doen moet, en een anderen weer naar u.

4. De Heere zal **zoo** dicht bij u wezen; is het moederhart niet bij haar kind, dat schreeuwt van pijn ? Ps. XXXIV : 19, De Heere is nabij de gebrokenen van harte; Hij is met hen. Hij is nabij hen met Zijne **ooren**; als zij roepen, Hij hoort naar de stemme van hun geroep, vers 18. Hij is nabij hen met Zijnen mond, om hun antwoord te geven; eer zij spreken, zal Ik antwoord geven, zegt Hij, Jes. LXV:24. Hij is nabij hen met Zijne hand, om hen te redden als zij in ongelegenheid zijn; Hij redt ze uit alle hare **nooden** en benauwdheden, Ps. XXXIV : 18. Gij zult niet lange wachten, zegt de Heere! Ik ben nabij u met mijn harte, om u lief te hebben, Ik zal bij u wonen, in dat lagerhuis zal Ik komen, Jes. LVII: 15.

5. Het vijfde geluk van een ware overtuigde is dit: de Heere Jezus **zal** u lokken, roepen, noodigen, en op. Zijnen tijd zal Hij u te sterk worden, zoodat ge Hem zult gaan aankleven.

6. God zal u **zoo** getrouw zijn, Hij kent u in uwe kleine of groote kracht, die gij hebt. Zonder Mij, zegt de Heere, kunt gij niets doen, Joh. XV:5. Ik zal u niet meer opleggen als gij dragen kunt, 1 Cor. X : 13. Ik zal u kruis naar kracht geven, en kracht naar kruis, en werk naar Geest, en Geest naar werk.

7. Moet ik aan u zeggen, gij zult licht krijgen, gij zult getroost worden; **gij zijt** in dien staat, dat de Heere Jezus een verband aan u zal doen; gij zijt in dien staat, dat de Zone Gods zijn Middelaarswerk aan u zal doen, daar zijt ge toe gekwalificeerd, als treurigen, die Hij zal troosten, Jes. LXI: 2. Dat zal aan u bewaarheid worden, zonder troost zij niet en sterven; 't is zeker een waarheid, het zaad, dat in de aarde geworpen wordt en die diepte van **aarde** vindt, dat zal niet uitgeworpen worden; ja, ware overtuigden zullen geholpen worden, al was het dat de Geest nog zulke diepe voren ploegde, dat zaadje zal tot verkwikking op-

groeien. Gij alleen zijt in staat om den troost te ontvangen. Waar past balsem als bij pijn? zal de troost dan niet komen, daar de Geest de pijn in de borst geschoten heeft? De Geest prepareert u en weet u zoetelijk te schikken tot twee zaken: eerst, om u te bewaren voor die zonde, dat gij uwe eigene gerechtigheid niet opricht, en dat gij uw zelfs middelaar niet zoudt willen wezen. Ten tweede, om den Heere Jezus te zoeken.

Wilt ge u zelfs middelaar wel zijn? zegt de Heere. Och neen ik, Heere! zegt **zoo eene**. Wilt ge dan den Heere Jezus wel tot uwen Middelaar hebben? Och ja, Heere! kwam Hij maar tot mij, ik zou mij aan Hem verbinden met mijn harte en Hem hertelijk liefhebben, Ps. XVIII :2. Liefste Heere Jezus, zegt **zoo eene** ziele, waar zal ik U zoeken en vinden ! Ik zal bedelen om U! och waart ge mijn Zaligmaker! Ik mag U niet missen ; ik mag op U alleen al mijn vertrouwen en achting stellen; door U alleen kan ik tot God komen; ik kan niet weggaan van U, in U alleen kan ik voor God bestaan. Joh. XII: 20 en 21, de Grieken zeiden, wij wouden **wel** weten wie de Heere Jezus was? Joh. I: 46, Philippus **zeide** het Nathanaël wie de Heere Jezus was; en Nathanaël weer tot anderen.

En **zoo** bewerkt de Geest van God hun harte daartoe, als ze den liefsten Heere Jezus ergens gevonden hebben, dat ze Hem **begeeren** en Hem aankleven; ze willen Hem aannemen ; ze willen geen conditie maken : dat laat ik, zeggen ze, God en den Heere Jezus opstellen, hoe het wezen moet; Heere, zeggen ze, dan wil ik het wel onderteekenen; 't is wel beraden, ik heb de kosten overrekend, ik doe het niet los, mij dunkt, ik voel zulk een volle geresolveerdheid in mijn harte om het met U te houden, al was het dat Ge zaidet in de voorwaarde: gij **zult** een beker van **galle** en alssem moeten drinken, en met den doop moeten gedoopt worden, daar Ik mede gedoopt ben; gij zult al wat bitter is moeten uitstaan, ik ben er mede tevreden, ik heb er niet **één** woordje tegen, alleen, **zoo** bid ik U, dat Ge Uwe kracht in mijne zwakheid volbrengen wilt, en dat Uw genade mij genoeg mag zijn, 2 Cor. XII: 9. Doet dan met mij zooafs het U gelieft, Gij zijt de Heere; ja ik zou het wel onderschrijven en **zweeren** willen, dat ik geen andere conditie- begeere als het U belieft.

Als God iemand **zoo** verre brengt, zou dat eindigen zonder troost? Ik hebbe daar mijn leven geen een exempel van gezien. De **eene** heeft den troost wel wat langer, de andere wat korter; de eene wat dikwijls, de andere wat zeldzamer; voor den een wordt de gordijne meteen toegeschoven, de andere mag tot in het

Paradijs zien ; maar het Woord zegt het, Jes. LVII:16, Ik zal zorgen, dat de geest niet overstelpt worde, En Jes. LXVI: 2, Ik zal op U zien, zegt de Heere. Dan is het altemets eens: hoe zoude Ik u overgeven? hoe zoude Ik u overleveren? mijn herte is in Mij omgekeerd, al mijn berouw is tezamen ontsteken, Hos. XI:8. Ik ben over u beroerd, zegt God, als 't ware, waarmede zal Ik u troosten? Ziet het in exempels.

David, die altemets den krop zoo vol had van droefheid, hoe blijde was hij altemets. Petrus, die zoo bitter schreide, hoe kon hij danken: gezegend zij de God en de Vader onzes Heeren Jezu Christi, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in den hemel in Christo, Eph. 1: 3.

Daar hebben we ons tweede stuk getoond, maakt er staat op, God zal u licht geven, Hij zal u ten goede bezoeken tot Zijne heerlijkheid, op den eenen of den anderen tijd.

III. Nu het laatste of derde stuk: een kind van God, dat in overtuiging leeft, eens hartelijk aan te spreken en op te wekken om de conclusie 'te maken.

1. Eerst, zoo vragen wij u: al die soorten van overtuigingen, (misschien hebben sommigen die hier zijn ze altemale gehoord, en anderen hebben licht maar sommigen gehoord) moest ge niet zeggen, toen gij ze hoordet: ik vereenige mij daarmede, ik had het mijn leven zoo niet begrepen?

Moest ge niet zeggen: ik stem het toe, ik ken en voel er wat van, als ge die hoordet? De overtuigingen door de consciëntie, de overtuigingen door zegeningen, de overtuigingen door slagen, de overtuigingen door een ziekbed, de overtuigingen door exempelen der goddeloozen, de overtuigingen door 't exempel van de goeden of vromen, die door de gemeene gaven en werkingen van den Geest, en dan die door de ware en zaligmakende, moest ge niet zeggen: Heere! ik heb er wat van geproefd. En toen ge het laatste teekentje, de waarachtige overtuiging, steldet, ik moest zeggen, ik kan er niet uit.

Maar wereld, gij kunt het niet; ge zedet, vanwaar kent die Predikant mij? Ik heb mij zoo lang bedrogen, ik wil het ook nog doen, ik zal mijne overtuigingen smoren, en in mijn zondig leven voortgaan. Och, dan zijt ge zoo ongelukkig, en de anderen zijn zoo gelukkig.

Ik versta 't niet, zegt de wereld, en ik wil het niet verstaan. Maar de anderen verstaan het wel; de Predikant is mij niet barbarisch, zeggen ze, en mijn oor is ook niet barbarisch,

2. Geliefden, wij zeggen dan ten tweede, weegt u nu, legt u nu op de **schale**. Ik weet, dat er altijd naar uitgezien is, naar de ware overtuigingen. Sommigen zijn al in de eeuwigheid, die er ook al naar uitzagen om het te **hooren**, anderen zijn elders. Weegt u nu, of durft ge niet?

Och, wat zit ge **zoo** te hinken op twee gedachten? Den **eenen** morgen **zijt** ge **zoo** verre als den anderen; wel, zet u tot het besluit te maken, zoekt het eens op te wegen. Hoe zit ge altijd **zoo** laag? Willen we er u eens toe opwekken? Zegt ge, dat is al maar nadeel? *Zegt ge* dan, ik heb het opgemaakt, en 't is tot mijn nadeel uitgevallen, ik dank u voor uw onderricht? Doet dat niet te ras.

3. Wij verzoeken van u, hoort en overdenkt liever deze drie of vier zaakjes. Wilt ge het doen, het zou u nog een bewijsje kunnen zijn, dat uwe overtuigingen door **Gods** Geest gewrocht waren.

a. Eerst, bij wat voor menschen **zijt** ge liefst, bij die waarlijk overtuigd zijn, of die maar valsch zijn?

Moet ge niet zeggen, ik ben liefst bij de waren? Wel, dat is een goed **teeken**.

b. Hebt ge al de teekentjes niet in u gevonden, hebt ge er dan niet altemets **eenige** gevonden, is het nu niet, laat het voorheen . zijn ?

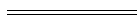
c. Zoudt ge wel gaarne hebben, dat de goddeloozen u voor geveinsden rekenden? Zoudt ge het niet kwalijk nemen?

d. Eindelijk, wilt ge met uwe overtuigingen uw eigene gerechtigheid houden, uw eigene eer zoeken? En met wie verkeert ge, met de goddeloozen? Moet ge op het een en het ander niet zeggen: och neen!

Kunt ge er nu wel een **woordetje** meer tegen zeggen? Moet ge uwe hand nu niet op den mond leggen, en zeggen: Heere, toets mij, ik denke dat de ware overtuigingen in mij zijn!

Dan zult ge ook deel hebben aan dat woord: Ik zal Mijne hand tot de kleinen wenden, **Zach. XIII: 7**.

En dat wensche ik, dat God aan **ons** elk doen zal, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille. Amen.

NEGEN-EN-DERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze drie dingen behandeld worden:

- I. Hoe naar het is, de rechte overtuigingen niet te hebben.
- II. Dat ze evenwel nog te krijgen zijn.
- III. Een woord van raad.

WIJ lezen Joh. XVI: 8, **Ende** die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde, **ende** van gerechtigheid, **ende** van oordeel.

Als Christus die groote belofte aan Zijne kerk belooft, dat Hij haar Zijn' Geest zou geven, **zoo** belooft Hij haar het eerste werk des **Geestes**, de geestelijke overtuigingen; de Geest zou komen en haar overtuigen van de zonde.

Is de overtuiging goed, dan is het al goed, maar is de overtuiging kwaad, dan is het al kwaad. Het is de eerste weg, die God met den mensch houdt, om hem naar den hemel te brengen. De weg van overtuiging is de **alleroudste** weg, die God gehouden heeft. God belegt het stuk met Adam **alzo**: waar zijt gij? zegt God, en Hij **legt** het daarop toe om hem te overtuigen, Gen. III: 9. God legt het er ook op toe met **Kaïn**: wat hebt gij gedaan? zegt God, Gen. IV: 10,

Zoo deed God ook met Sodom en Gomorra. Hij doet ook **zoo** met de Ninevieten, met de Egyptenaars, en overal. Het is niet alleen de eerste weg dien God gehouden heeft, en niet alleen heeft God dien weg gehouden in het oude Testament, maar ook in het Nieuwe.

Hoe belegt het Johannes omtrent dien tollenaar en die soldaten, dat **adderengebroudsel**? Hij zocht ze allen tot overtuiging te brengen. Zij Wierden verslagen, dat bracht hen **zoo** verre door de medewerking des **Geestes**, dat zij uitriepen, en wij wat moeten wij doen? **Luc. III: 12-14**. Hoe deed God in 't Pinksterfeest? Zij Wierden ontzet, twijfelmoedig, verslagen, zoodat zij begonnen uit te roepen, mannen broeders, wat moeten wij doen om zalig te worden? **Hand. 11: 37**. Die groote Paulus, die de groote Apostel was, **Hand. IX: 6**, man! **zeide** de Heere, wat hebt gij in den zin, en daar gaat Hij hem ontdekken, daarop **riep** hij uit, Heere! wat wilt Gij dat ik doen zal? En de stokwaarder, **Hand. XVI: 30**, als God hem overtuigde, riep uit, lieve **heeren!** wat moet ik doen opdat ik zalig worde?

Dat is de eerste weg, dien God gehouden heeft van het begin der wereld af om een mensch aan **zichzelven** te ontdekken, en het zal ook de laatste weg zijn, tot den laatsten dag van de wereld, tot op het oordeel toe, dan zelfs, als het te laat zal zijn, zal de zondaar nog olie willen **kopen**. Matth. XXV geeft de Heere hun nog eene ontdekkinge in het oordeel; wat hebt gij gedaan, zegt de Heere? Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij niet te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij niet te drinken gegeven, vers **35**. Daar gaf de Heere hun nog een ontdekking tot voor het oordeel.

Wij zeggen dan, zijn de overtuigingen goed, 't is al goed, gij kunt zonder overtuiging niet in den hemel gaan. Daar dan de goede zijn, gelijk als in Adams boezem, daar legt God verkwikking, Zijn verkwikkelijk Evangelium, den balsem van Zijne genade schenkt Hij aan **zoo** een, Ziet gij een goeden overtuigde, gij ziet er een daar het werk des **Heeren** in waarheid in is, Jes. **LXI:8**, gij ziet er een daar God Zijne hand van het werk niet zal aftrekken, het goede werk in hem begonnen zal Hij voleinden, Phil. **I:6** en Ps. **CXXXVIII:8**, God zal het voor mij voleinden.

Daar het werk wel ingezet is, daar past op Jes. **LVII:15**, Ik wone **zoo** hoog, maar ik wone ook laag in harte van die verbrijzelden en van die nederigen. Daar past op Jes. **LXI:1-3**, daar de Middelaar zegt, Mijn ambt is de treurigen te troosten. Daar past op Jes. **LVI:2**, Ik zal op die armen en op die verslagenen zien. Daar past op, Simon, Simon, ziet de satan heeft **u** zeer begeerd te ziften als de tarwe, maar Ik hebbe voor u gebeden, dat uw getoove niet op en houde, Ik hebbe gebeden dat uwe overtuigingen **niet** op en houden, Luc. **XXII, 31, 32**. Daar past op, de droefheid naar God werkt eene onberouwelijke bekeeringe tot zaligheid, 2 Cor. **VII:10**.

Zijn de overtuigingen goed; 't is al goed; dan zijn uwe tranen goed, dan zijn uwe gebeden goed en aangenaam, dan is uwe **bekeeringe** goed, dan is uwe geloove goed, dan is uwe rechtvaardigmakinge goed, dan kunt gij niet rusten voor dat gij in Christus **zijt**, dan is uwe teerheid goed, dan is uwe blijdschap goed, dan is uwe hope goed; hebt gij uw leven hope op God gehad, al hadt gij nooit licht gehad, als uw ziele **gezegd** heeft, hoopt op God, ik zal Hem nog loven, Ps. **XLII:6**, gij zult in die hope niet beschaamd worden, Rom. **V:5**. Dan zal uw sterven goed zijn, want sterven zal **u** gewin zijn, Phil. **I:21**. Gij kunt **op dezulken** haar dood passen, 't geen staat **Pred.VII:1**, dat de dag van hun dood beter is als de dag van hunne **geboorte**. Zij gaan henen in vrede;

let op het einde van die vrome, ziet naar dien oprechte, het einde van dien man zal vrede zijn, Ps. XXXVII:37.

Aan den anderen kant, zijn uwe overtuigingen kwaad, dan is het altemale kwaad. Is het werk niet wel met u begonnen, gij zult niet wel uitkomen. Wat had Felix aan zijne overtuigingen? Wat had Ezau aan zijn overtuigingen? Wat Pharao aan de tranen op zijn wangen? Wat had Achab aan den zak om zijne lendenen? Wat hadden de Ninevieten aan hun uiterlijke bekeering? Wat hebben menige duizende van huns gelijken aan hun overtuigingen? Wat had er Judas aan, dat hij meer misbaar maakte als Petrus? Die overtuigden mogen zich veel inbeelden, en het beste van zichzelf denken, dat zij en huns gelijken wel uitkomen zullen, maar let er eens op, daar is niemand zoo ongelukkig als zij. De Apostel durft het zoo ronduit zeggen, dat de droefheid der wereld werkt de dood, 2 Cor. VII:10. Ja wanneer de dood komt, dan worden zij met schrik en alteratie bezet. Johannes zag dat vale paard, en die daar op zat, zijn naam was de dood, en wat gevolg had hij? De helle die volgde hem na, Openb. VI:8. Die vale ruiter komt naar u toe met zijn gesleep de helle, zoo gij niet recht overtuigd wordt.

Geliefden! wij hebben het stuk der overtuiging u voorgedragen in al zijne soorten, zooveel wij hebben kunnen begrijpen dat zij takken had.

Wij hebben die gezien: 1. Door de consciëntie. 2. Door slagen. 3. Door zegeningen. 4. Door ziekte. 5. Door exempelen van goede menschen. 6. Door 't exempel van kwade menschen. 7. Door de gemeene werkingen van Gods Geest. 8. Door 't Woord en den predikant. 9. Het waarachtig werk van Gods Geest. Dat was ons laatste. Toen zagen wij waar dat dat was, en wij toonden wie dat bezat. Die zochten wij toen moed en raad te geven. Daar bleef ons toen nog over, dat wij eens mochten zien, hoe naar het is in overtuigingen te leven voor die geen ware hebben. Wij hebben het tegenwoordig voor den naren toestand van zoo een schepsel voor uw gedachten te brengen, daar wij in zullen bezien:

I. Die overtuigingen hebben, die de rechte niet zijn, wat is der zulken ongeluk groot!

II. Een geval van 't gemoed te beantwoorden, of er wel genade voor zoo een te krijgen is? Zou ik de goede wel kunnen krijgen?

III. Zullen wij u kort een woordetje van raad geven, hoe gij er toe komen kunt.

Dat zijn onze drie zaakjes, die wij tegenwoordig te overleggen hebben.

Eerst, zit er hier een, die de ware niet heeft, hoe naar is 't? Dan, vraagt **gij**, kan ik wel tot de goede gebracht worden, dat zullen wij zoeken te beantwoorden. Eindelijk, zullen wij **u** kort een woordetje van raad toedienen.

1. Wat het eerste aangaat: niemand is er die zonder overtuiging leeft. Gij leeft dikwijls onder zware talenten, onder een bediening, daar mannen onder zijn, die God zoeken te **vreezen**, die op des zondaars harte zoeken te werken. Gij kunt onder zulk een bediening niet leven, of gij moet overtuigd worden. Waarvan, zult ge zeggen? Hiervan, dat ge een zondaar **zijt**, dat ge een kind des toorns **zijt**; dat er een God is, dat die God bij **u** is, **dat** Hij **u** ziet en kent, en dat Hij **u** eens voor Hem roepen zal om van Hem geoordeeld te worden; dat God rechtvaardig zou zijn, als Hij u verdoemde en veroordeelde; dat het Zijne goedheid is, dat Hij **u** een uurtje ruste geeft; dat ge bekeerd moet worden; dat de mensch het van **nature** niet heeft; daar is niemand of hij wordt overtuigd dat er een hemel is, en dat er een hel is; daar zijn weinige menschen die den hemel loochenen, maar ze loochenen God wel, en de hel wel, en al wat ze maar loochenen kunnen, maar den hemel niet. Elk leeft in overtuigingen.

Ach! hoe bang is het in overtuigingen te Icven, die niet van de rechte slag zijn! Zucht, zucht, over uwen ellendigen toestand, klagen, zuchten en **weenen** vernacht tusschen hunne borsten, totdat het hun huid doet verteeren, en hun benauwde ziel zal doen verhuizen naar God.

1. Dat is uwe naarheid, dat er in uw geheele leven niet **één** uurtje waar genoeg noch ruste is. Gij leeft gejaagd, bloede, zonder vrede of ware blijdschap, en als ge in het midden van **uw** blijdschap zijt, **zoo** moet ge zeggen, dat ge in het midden van uw blijdschap smarte hebt. O! gij leeft zonder eenige welgegronde blijdschap, en hebt ge een uurtje blijdschap, gij hebt er daarna de grootste kwelling over; 't gaat **u** gelijk als **Saul**, die moest snarenspeel hebben om zich te diverteeren, daar wierd dan de booze geest mede verdreven; als gij beroerd **zijt**, dan hebt **gij** weer iets, daar ge het mede weet te verdrijven, waardoor dan de booze geest wijkt. Gij eet uwe bete met **geene** ruste; al hadt gij een **gemesten** os, **zoo** moet ge zeggen, dat al **baat** mij niet, **zoo** lang ik **zoo** benauwd ben.

Wilt gij uzelfen wat genoeg geven, het is het genoeg van de rechte slag niet; als gij **uzelfen** eens zot hebt aangesteld, dan moet gij zeggen, wat make ik? Tot het lachen **zeide** ik, gij **zijt** onzinnig; **ende** tot de vreugde, wat maakt **deze**? **Pred. II : 2.** Ja,

het genoeg van **zoo** een rust niet op **Gods** Woord ; 'tis tegen het Woord, 't is zondig, ijdel, mij kwaad doende, ja al het genoeg, dat ik had in mijn leven, moet **zoo** een zeggen, is vlug, niet bestendig ; het verliet mij **zoo** als het kwam, kwam er een tijd van nood en tegenheden, weg was het, in den tijd van sterven **zoo** verliet het mij ; hoe mat en moe was ik ten dage van **doodelijke** krankheid! Dat is het eerste, **zoo** een heeft heen genoeg in zijn leven.

2. In de tweede plaatse, gelijk ze geen genoeg in hun leven hebben, och armen! **zoo** beginnen ze benauwd te worden om te leven, ze durven om geen lang leven denken; mijn God, zeggen ze, waartoe is mij het leven! och dat Ge een einde van mij maakte, dat Gij Uwe hand los liet! Och dat ik een ontijdig geborene ware! Ach had ik nooit het licht gezien. Ik wou dat ik het na den Zondag niet meer zag, mijn God, ik **vreeze** te leven, omdat mijne zaken bij U niet wel staan, omdat lang te leven mij een pijnbank is; 't is bange, **zoo** gedrukt te worden.

De Zaligmaker **zeide** Joh. XII : 27: ik ben **zoo** ontroerd ! **ende** wat zal Ik zeggen! 't Is niet uit te drukken ! Dat mensch zegt ook, hoe benauwd, beroerd, beklemd ben ik! Ze schrikken om te leven, ze worden geslingerd van 't eene naar 't andere, van hope tot **vreeze**, van **vreeze** tot zonde, en van zonde tot hopeloosheid. **Zoo** geslingerd zijnde, vallen ze wel tot wanhoop, en bewaart God hen niet, **zoo** worden ze wel moordenaars van **zich-zelfen**, gelijk een **Saul**, die valt in zijn eigen zwaard, Judas neemt een strop en hij verhangt zich daaraan, Achitophel insgelijks. Of het zet een kwaad in hun bloed, ze kunnen het nooit te boven komen, totdat ze sterven. 't Gaat hun toch al niet naar hun wensch.

3. En als ze al **vreezen** te leven, **zoo** zijn ze evenwel ook benauwd om te sterven, **Uw** sterfdag woudt ge wel vergeten, kondet ge maar; dat ligt u en maait in uw gedachten, hoe zal ik sterven! En hoe haast zal God u ontkleeden, dan zal Hij u van al die digniteiten, goed, staat, fraaiheden afzetten.

Hoe haast kan Hij de bode des doods naar u toezenden! Daar komt dan die bode, die zijn werk doet, u langzaam verbrekende; gij begint te vervallen, uw krachten gaan weg, uw bevalligheid is weg, de dood ziet u ten **aangezichte** uit, daar komt hij eindelijk, daar ligt ge dan ijskoud. Daar komt dan het slot van al uw zaken, het einde van al uw geluk, het einde van alles dat u hier in uw benauwdheid nog diverteerde: het is den menschen toch gezet eenmaal te sterven, **Hebr.** IX : 27. Dat valt hun **zoo** op het harte, dat ze wel zouden sterven buiten hunnen tijd, zoodat ze

ten uiterlijken aanzien hunne dagen niet ter helfte brengen. 't Gaat hun even ais **Nabal**, zijn hart was als een steen, als hij hoorde hoe het met hem gesteld was. Het gaat met hen even als met **Belsazar**, hij had als geen glans meer, hij stierf schier van schrik, **Dan. V. Ze** doen moeite om den dood te vergeten, en ze kunnen niet; ze schrikken er voor.

4. Als **zoo** een alle moeite gedaan heeft om den dood te vergeten, en er voor schrikt, dan beschikt God dat die gedachten **zoo** een allerlevendigst te binnen komen ; 't is eveneens of er gedurig een nevens hen hing, die **zeide**, bereid uw huis, gij zult sterven, gij zult hier niet lang blijven, gij zult hier niet lang gezien worden.

0 onbegenadigden, dat ge te doen hebt, doet het haastelijk, gij hebt geen uurtje zeker; 't is alsof ge een geluid hoordet, in een oogenblik zult ge weg zijn met een koortsje, met eene pijn, met de eene of de andere benauwdheid, op de eene of andere wijze zult gij schielijk weg zijn, zoodat gij geen tijd zult hebben om eens te bidden of God eens aan te **loopen**, zij worden afgesneden als in een oogenblik, **Ps. LXXIII: 19.** O 't is of er gedurig iemand **zeide**, daar is haast geen genade meer voor u te krijgen, in het kort zal het met **u zoo** gesteld zijn, dat genade te zoeken eeuwig te laat zal zijn.

5. Ook dit zult gij vinden in **zoo** een overtuigde; hoorde zij het Woord prediken, lezen zij het zelfs, al het nare en al het verschrikkelijke, dat er in is, zegt **zoo** een, dat is voor mij, niet alleen de vloeken van het Oude Testament, maar ook die van het Nieuwe, en die zijn nog veel schrikkelijker. Die van het Oude zijn: vervloekt zult gij zijn in uw trouwen, in uwe kinderen, in uw beroep, of gij de genademiddelen waarneemt, zij zullen geen zegen hebben ; **uw** bidden, avondmaal gaan, al wat gij doet, 't is al schrik van rondomme; daar gaat een geluid van verschrikking door hun hart en **ooren**. En de Evangelievloeken zijn nog al veel zwaarder als die van het Oude Testament; de toorn **Gods** blijft op hen, die niet en gelooft zal verdoemd zijn ; de ongehoorzame zal God oordeelen; die den Heere Jezus niet lief en heeft, die zij eene vervloeking, **Maranatha, 1 Cor. XVI : 22.**

6. Ach Heere! is er iets in de wereld dat mij verkwikken kan, daar zie ik in als een levendige prent dat mij tot smart is. Ga ik hier naar mijn goed, in de benauwdheid, om mij te verkwikken, 't kan mij de minste verkwikkingen niet toebrengen, en 't goed doet geen nut ten dage van doodelijke krankheid, **Pred. XI: 4,** Ga ik naar mijne vrienden in benauwdheid, die kunnen mij niet

helpen, zij kunnen hun eigen ziele niet redden, Ga ik naar mijn vermaak, dat zal ik moeten missen, en in 't lachen zelfs is smarte. Ga ik naar mijn eere, de eere zal mij niet nadalen in het graf, wat heb ik er dan aan? Ongelukkig als zoo een mensch naar God niet gaan kan om zich te verkwikken! O ! zegt hij, ik schrik als ik daaraan denk, of als ik Hem maar hoor noemen; God de Vader is mijn Vijand; de Middelaar is mijn Rechter; de Geest zelfs zal tegen mij strijden. Hoe dikwijls, zegt God de Heilige Geest, heb Ik u wel overtuigd, en gij hebt niet gewild! Hoe dikwijls heb Ik wel met u getwist, maar Ik wou niet langer, omdat gij zoo hardnekkig zijt.

7. Boven dat zegt zoo een : wat ik weg kan krijgen, ik kan niet weggrijpen dat er geen hemel is, maar ik moet denken, daar is er een! maar zij is voor mij niet, daar zal ik niet komen, dien zal ik toe vinden, die plaats is voor mij gesloten; zoo dikwijls als ik daaraan denk, moet ik daaraan denken, dat werk en die dienst zal ik nooit doen, die heerlijke plaats zal ik nooit bewandelen; God, Wiens vijand ik kier was, als ik zal willen ingaan, zal zeggen : neen, deze plaats is niet voor u, gij zult buiten die zijn.

8. En hoe meer ik denk aan de hel, wat moeite ik doe om die weg te krijgen en te denken, dat zij er niet en is, ik kan niet. Ach Heere! ach, die brandende poel van sulfer is voor mij open! en ik kan mij geen jaar, noch maand, noch weke, noch dag zeker tellen, dat ik daar niet komen zal. Ik zal het haast missen, dat ik nu geniet, en genieten, dat ik nu misse. Dan zal ik haast moeten voelen, dat ik nu nog niet voelt; ik zal haast uitgewezen worden, al mijne zaken zullen hier haast ten einde wezen, de genade en de tijd weg.

9. Denk ik aan de opstanding en het oordeel, die gedachten kan ik niet dragen; moet ik dan als een vergiftige scheute opgeworpen worden? de aarde zal mij als een lastig pak opwerpen; daar zal ik dan opstaan tot venmaadheid, de boeken zullen dan geopend worden, de sententie en de executie zal dan schrikkelijk zijn; ik zal aan Gods linkerhand gesteld worden, en moeten hooren: gaat weg, gij vervloekte! 't zal al tot mijn nadeel wezen zoo schrikkelijk bang.

10. Gij moogt onder geen middelen komen, of het moeten flauwe zijn ; onder ernstige kunt gij het niet houden, dan gaat gij u zetten om te slapen, opdat gij niet beroerd zoudt worden,

Staat daar een Paulus bij Felix en predikt, Felix kon het er niet houden. Dan wordt er geen acht gegeven op zoo groote zaligheid. Dan worden de onderlinge bijeenkomsten nagelaten,

Zoo een is boos, als er iemand is, die ernstig wordt, Amos V : 10, 1 Kon. XXII:8, dat kunnen ze niet dragen.

11. Wij moeten u beklagen, omdat gij op den naasten trap aan de hel staat, en dichtst aan den staat der **duivelen** en der verdoemden **zijt**; de sprankels van de hel begint ge altemets te voelen in die nepen en benauwdheden, die ge menigmaal uitstaat. God heeft het niet verborgen gehouden in Zijn Woord, hoe het in den hemel is, en in de voorsmaken die Hij Zijne kinderen hiervan geeft, maar Hij heeft het ook niet verborgen gehouden, hoe het in de hel is, in die blooheid, versaagdheid, benauwdheid, in die sprankels van de hel hier in 't gemoed te geven. Geliefden, daar hebt ge die elf stukjes.

II. Och Heere, zult ge zeggen, ik heb de rechte niet, maar zou ik de rechte nog wel kunnen krijgen?

Wij zeggen ronduit : ja, maar 't is moeilijk. 't Is **zoo** moeilijk, **ulieden** tot den Heere te brengen en van de wanhoop af; dat kunt ge zien, als ge leest wat God deed aan **Kaïn**, dien gejaagden moordenaar; of **Gods** eigen mond sprak, is er niet, indien gij **weldoet, verhooging**? 't kan niet helpen, Gen. IV: 7.

Ziet het in Saul en Judas, zij waren van de wanhoop niet te krijgen. En **zoo** een schepsel misbruikt altemets zijn overtuigingen, **hoe**, **zou** er geen ware genade zijn voor een, die hier zijn zonden **beschreit**, er over uitschreeuwt, zich onderzoekt, bidt om genade? Zou er voor zulk een geen genade kunnen zijn? Doch wij moeten **u** zeggen: gij zijt niet verre van het ware, daar moet maar een **weinigje** aan U geschieden; die **zoo** in een overtuigden staat leeft, is niet verre van het Koninkrijke **Gods**; daar is maar ééne zake aan u te doen, **één** pijltje dat u in uw harte trof; aan dien jongeling in het Evangelie was maar **één** stukje te doen, dan had hij binnen geweest.

III. Wij zullen u dan een kort woordetje van raad geven. Gij zult zeggen : ik ben **zoo** beroerd en bevreesd in mijn leven, ik **vreeze** tegen dat ik zal moeten sterven; wij zullen **u** een raad vier of vijf geven.

1. Eerst, erkent uw schuld, dat gij den Geest teveel tegen gestaan hebt, en zegt : ach, liefste God de Heilige Geest, U heb ik bedroefd, Uwe overtuigingen uitgebluscht en niet opgevolgd!

2. Ik erken nu, dat Gij rechtvaardig **zoudt** zijn, **zoo** Gij zeidet: Ik wil met u niet meer te doen hebben, Ik zal u in uwe bitterheid laten leven, Ik wil niet meer in u werken door middel van uwe consciëntie en het Woord, Ik wil met u geen gesprek hebben.

3. · Veroordeelt u voor God, spreekt sententie tot uw laste.

4. Worstelt om genade, en zegt: Heere! zoudt Gij het maar zoo verre met mij brengen? Ei, breng het toch een trapje **verder**, geef mij een **blijkje** van Uwe liefde, ik zal er zoo blijde mede zijn. Breng mij toch tot doorbreken, breng mij tot het geloove en tot het verbond maken.

5, En ten laatste, zegt : ik geve mij aan Uwe genade over, onder het gebruik van de middelen, die Gij hebt ingesteld. En let dan op, als gij zijt onder de middelen en onder de vromen. Zegt, liefste Heere, **zoo** Gij mij genade geeft, ik zal er U tot in eeuwigheid **voor** danken, doch al gaaft Gij het mij nooit, ik zal U moeten rechtvaardigen.

Als gij het **zoo** belegt, God zal het zegenen. Maar gij zult mogelijk zeggen, gij hebt van de overtuigingen zoo lang gesproken, maar het en raakt mij niet, want ik ben zoo verhard. Van die verharding zullen wij ook nog eens spreken, en ik hope, dat God dit nu zegenen zal, Amen.

VEERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze vier zaken voorkomen :

- I. De klachten van de gekrookte rietjes over hare hardigheid.
- II. Dat die hardigheid logeert in de borst van een die genade heeft.
- III. Klare kenteekenen dat het geen verstoktheid is.
- IV. Een opwekking van haar **om** te oordeelen.

WIJ lezen, 2 Chron. XXXIV : 27, dat daar een koning was die weende en zijne **kleederen** scheurde, en een vernederd harte had; hij was week geworden door het **hooren** van de dreigementen, die God de Heere deed, en van al de vloeken, die hij in Zijne Wet gelezen had. De weekheid des harten is een groote **belof** te ; het is ook een groote genade; het is een particuliere genade ; het is **een** noodige zegen; het is een uitnemend sieraad. Laat ons uwe gedachten in die dingen eens brengen. Wij zeggen,

1. Het is een groote belofte. **Ezech.** XXXVI : 26 daar zegt God: Ik zal het **steen**en herte uit uw **vleesch** wegnemen, en Ik zal

u een vleeschen **herte** geven. Wat is dat te zeggen? Ik zal u week en gevoelig maken.

2. Het is een groote genade. **Zach. XII: 10**, daar krijgen die **weeken** den Geest der genade en der gebeden, die wordt van God over haar uitgegoten.

3. Het is een particuliere genade; de een die heeft ze, en de andere die mist ze. Ezau's ooge weende, maar zijn harte was hard; **Jacobs** ooge weende, maar zijn harte was ook week. Saul had een weekheid in zijn **oogen**, maar zijn harte was hard; David had een weekheid in zijn **oogen**, maar zijn harte was week. Judas was week in zijn **oogen**, maar zijn harte Was verhard; Petrus was week in zijn **oogen**, maar hij was ook week in zijn harte.

4. 't Is een groote zegen, week te zijn. Jacob kreeg dien zegen van God den Heere. Laat Mij gaan, zei de Heere: ik zal U niet laten gaan, voor dat gij Mij gezegend hebt, **zeide** hij, **Gen. XXXII: 26**. Hij had al een zegen. Wat voor een zegen? Hij kon bidden, smeeken, weenen, schreien, **Hoz. XII: 5**.

5. De weekheid is noodzakelijk; ik en gij mogen er geen gebrek aan hebben; als wij voor God zouden komen zonder weekheid, dan zou God zeggen, gelijk er staat, **Jer. XLIV: 10**, Tot op dezen dag toe **zijt** ge nog **niet** verbrijzeld van harte.

6. De weekheid is een uitnemend schoon sieraad en zeer heerlijk. Davids gouden kroon versierde hem **zoo** niet als zijne weekheid, waardoor hij was een man naar **Gods** harte. Hebt ge dien zegen, de weekheid des harten, daar zal al meer op volgen. Hetgeen staat **Jes. LVII: 15**, Ik zal bij u komen om te wonen en woning bij u maken, zegt God. Daar zal op volgen **Jes. LXI: 1-3**, Ik zal tot u komen en zal u troosten. Daar zal op volgen 't geen staat **Jes. LXVI: 2**, Ik zal op u zien. Daar zal op volgen **Ps. XXXIV: 19**, Ik ben nabij de verslagenen en de gebrokenen van harte; daar ben Ik dicht bij, om ze wel te doen. Daar zal op volgen, **Ps. CXLVII: 3**, Hij geneest de gebrokenen van **herte**, en Hij verbindt ze in hare smerten. Hij komt er een verband aan doen, en legt er den balsem van Zijne genade op. Daar zal op volgen, **Matth. V: 4**, Zalig zijn de treurigen, want zij zullen vertroost worden. Daarop zal volgen, **Luc. XIX: 5**, Heden is dezen huize zaligheid geschied.

Gelijk de weekheid zulk een groot goed is, **zoo** is de verstoktheid een schrikkelijk oordeel. Verstokt van harte te zijn, dat heerscht in de verworpenen; en de hardigheid die kwelt ook een kind **Gods**; ze heerscht daar niet, maar ze kwelt er, ze zoeken het te onderdrukken. Nooit zeg ik, **heerscht er** de hardigheid, maar ze

kwelt er; maar in de verworpenen heerscht de verstoktheid, de weekheid zou hun tot smart zijn.

Geliefden, ge weet het, dat God het gekrookte riet in Zijn Woord niet wil verbroken hebben, derhalve moeten wij het ook ophelpen.

Wij hebben over het zware stuk, de overtuiging, gehandeld. Wij zeiden, gaat nu door de stukken door en velt een rechtvaardig oordeel, of ge waarachtige overtuigingen hebt of niet.

De gekrookte rieten zeiden, ik ben overtuigd, dat stel ik vast; maar ik **vreeze** een **vreeze**. Wat vreest ge? Ik **vreeze** dat mijn overtuigingen tot hardigheid, tot verstoktheid, en eindelijk tot hardnekkigheid en tot vleeschelij ke gerustheid zullen overslaan; ik ben nu **zoo** week, maar dat zal toch **zoo** niet blijven; ik ben er **zoo** bekommerd over, ik leze van **zulken** in het Woord, en ik zie **zulken** in den loop van mijn leven, die overtuigd geweest hebben, de een wordt verhard, de andere wordt verstokt, de andere hardnekkig en hij houdt zijn stuk vast, de andere valt tot **vleeschelijke** zorgeloosheid; en ach Heere, dat ik **vreeze**, begint mij over te komen. En wat is dat? Ach, ik ben **zoo** hard; ik **vreeze** dat het tot verharding en verstoktheid komen zal, en dat het tot hardnekkigheid en vleeschelij ke gerustheid zal overslaan.

Geliefden, wij **kunnen** het niet voorbij, of wij moeten al die stukken onderscheiden **toon**; ais God ons belijft het leven en de gezondheid te geven, als wij in de weke prediken moeten, zullen wij **u** al die stukken zoeken klaar open te leggen. Heden hebben wij het stuk van de hardigheid, daarna zullen wij dat oordeel van verstoktheid zien, en, als God wil, daarna nog **groot** oordeel, de hardnekkigheid, en dan daarna nog **groot** oordeel, de vleeschelijke gerustheid.

Nu hebben we dan de hardigheid, daar ge in hebt: Eerst, de **klachte** van de gekrookte rietjes: ach, ik ben **zoo** hard! en ze spreken al temets de waarheid. Dan moeten we u zeggen, daar komt u geen vreemde zake over; die hardigheid logeert ook in de borst van een die genade heeft en daar de ware overtuigingen plaats hebben. Dan, **zoo** moeten we **degenen** die in overtuigingen leven, klare **teekenen** geven, dat de hardigheid niet alleen in de verworpenen, maar ook in de begenadigden plaats heeft. Eindelijk, zullen en willen wij u roepen voor de zaak, en voorhouden dat ge met uw hart de zake zoudt vasthouden, en zeggen: wat zegt ge nu? oordeelt over **uzelven**. Ik zeg dan

I. Moeten we u **toon**, dat ja de vromen altemets klagen over hardigheid, dat ze altemets waarlijk hard zijn.

II. Moeten we u doen zien, dat het geen heerschende hardigheid is, maar een kwellende.

III. Moeten we klaar aan uw hart doen blijken door teekenen, dat geen hardigheid der verworpenen, maar der begenadigden in u is.

IV. Eindelijk zullen we u voor het stuk roepen, en spreekt dan,

I. Wat het eerste aangaat: ware overtuigde zielen spreken altemets de waarheid, als ze zeggen : **och** God ! ik ben **zoo** hard ! ik ben niet **zooals** ik placht ! Waarin ? Ach ik placht te smelten onder de zegeningen, te beven onder de dreigementen ; in mijn gebed was ik dikwijls wonderlijk geraakt, ik smolt in tranen, die vloeiden van mij af ; onder de bediening van Uw woord was ik bewogen, waar ik was onder **eenig** goed middel, ik was wonderlijk aangedaan ; zondigde ik, ik had **meteen** kloppingen.

Hoe **zijt** ge dan nu ? Mijn God, het is nu geheel anders ; ik vind dat niet meer, ik zondig tegen licht, tegen voornemen, tegen beloften, tegen eed, tegen verbondmaken ; ik val dikwijls in dezelfde zonde, ik ben er niet over bewogen, mijn hart klopt er niet over ; zit ik onder de bediening, wat voor talenten het ook zijn, het doet geen kracht, ik wordt er niet alleen niet onder gezegend, maar ik word er erger onder ; ik kan er **zoo** koel onder zitten, en ik bedroevc Uwen Geest. Als er nog eenige beweging komt, ik **wil** ze onderdrukken en inhouden, en ik wil niet **toon**en dat ik bewogen ben. Ik bedroevc Uwen Geest, en die bedroeft mij weer, die houdt Zijne bewegingen in, 't is of Hij niet meer met mij twisten wil, noch door middel van de bediening, noch door middel van de consciëntie. Zit ik onder de bediening, ik zit er verhard, ik ga naar huis gelijk ik kwam,

Ik placht tevoren anders te zijn ; ik kon van onder de bediening niet komen, of ik moest eens in **mijn** binnenkamer gaan, om het voor God eens uit te drukken, hoe ik daar geweest had, hoe week, hoe aangedaan, hoe **bewrocht**, maar nu kan ik dat al nalaten, nu heb ik een harte, dat als een **steenen**, ijzeren, **kopren** en diamanten hart is,

Zie ik op heiligen, zie ik op verworpenen, op anderen, die met mij verkeerden, niemand is **zoo** hard als ik. Zie ik op de heiligen in den Bijbel, David, die had een leeuwenhart, en somtijds schreide hij als een kind. Ps. VI, daar ligt hij in zijn **bedde** te **weenen**. De vrome man Job, heb ik gezondigd, wat zal ik U doen ? Job VII : 20, en Job XVI : 20, Mijn ooge druipt tot God. Sta ik daar bij een Abraham, hoe klein was hij bij **zichzelve**n voor God ! Ik ben stof **ende** assche, sprak hij, Gen. XVIII : 27.

Zie ik een **Ezra**, Nehemia, Daniël, hoe week waren ze ! Zie ik een Petrus en ga ik met hem in de **zale**, hoe week was hij! Daarna wordt er van hem gezegd, dat hij doorgaans droevig was als de haan kraaide.

Ga ik zelfs bij de goddeloozen, hoe week waren ze wel! Een verstokte Pharao, een **Ezau**, een Judas! Let ik de Ninevieten, wat een misbaar was er in de stad en in de huizen! En ik ben verhard, ik weet haast niet meer wat overtuigingen, of schreien, of weekheid te zeggen is. Dat is de klacht! Nu moet ik zeggen, is er wel een kind van God in zulk een ongeval geraakt?

II. Nu komen wij tot het tweede stuk. Gij moet niet denken dat het een vreemde zake is, die u ontmoet, die onder de vromen niet bekend is. Wij zullen het u bewijzen, dat het onder vromen bekend is, in de exempels, in hun verlegenheid, die ze er over gehad hebben, in de slagen, in de reddingen die ze er uit gekregen hebben. Volgt ons eens een weinig, wij zullen u niet te lang ophouden, maar het wezenlijk bewijzen, dat het onder de vromen plaats heeft.

1. Eerst, door exempel van **zulken**, die week waren en hard geworden zijn. Ziet het in David, hoe hard en hoe week was hij wel, 2 Sam, **XII** en **XIV**. Ziet in dien **weeken** Aza; hoe hard werd hij daarna, 2 Chron. **XIV**. Ziet het in Petrus, die zoo week was hoe hard was hij daarna, Gal. **II: 11**, zoodat Paulus hem wederstond in het aangezicht, omdat hij te bestraffen was.

Wilt gij buiten het Woord exempels hebben van geestelijke godzalige zielen ³

Daar wordt verhaald, dat er eens een Martelaar gevonden werd, die ijverde voor de waarheid, zoodat hij er voor stierf; hij was zoo hard, als hij moest sterven, zoodat, als hem de Schriftuurplaatsen tot zijne vertroosting Wierden toegediend, **zoo zeide** hij : 't is of ik met een zwaard door mijn harte gestoken worde, dat Woord en heeft geen vat op mij, al is 't dat er staat, Uw Woord is zoeter dan honig en honigzeem, en 't is begeerlijker niet alleen dan goud, maar als veel fijn goud, Ps. **XIX: 11** ; het heeft mij wel **zoo** zoet geweest, maar nu is 't als laffe spijs, en 't is mij **zoo** smakeloos als het wit van een ei zonder zout.

Een ander, als die voor de waarheid stierf en een Martelaar wierd, **zoo** komt er een in de gevangnisse bij hem, die zei tot hem, bid eens, Ik kan niet, **zeide** hij. De andere zei, willen wij dan eens bidden? Och neen, **zeide** hij, roept **Gods** naam niet tevergeefs over mij aan, met te bidden voor een verworping; **zoo** ik al **eenige** troostelijke oefeningen gebruiken wil, en daar

mijne toevlucht toe nemen, ik valle gedurig even slecht uit. Een andere vrome zei, ik ben zoo plomp als een nagel, zoo droog en zoo hard als een steen, ik kan niet bidden.

Om geen exempels buiten het Woord op te halen, zoo zullen wij het besluiten met David, Ps. CXIX: 83, Ik ben geworden als een lederen zak in den rook, zoo droog en hard en tot alle geestelijke oefeningen ondeugende ; ik, die zich placht te verlustigen in God en in heilige meditatiën; het loopt nu zoo slecht met mij af. En Ps. CIV: 34 en LXXVII: 4. In de eene plaats zegt de man, hoe placht ik mij in U te verblijden, als de overdenkingen van U mij zoet waren; en in de andere plaatse zeide hij, dachte ik aan God, zoo maakte ik misbaar. Zijt gij onder de vromen, de hardigheid, de accident, komt ook onder die genåde hebben.

2. Gij vindt er hun verlegenheid over, Jes. LXIII: 17, och God, zei de kerke, ik ben zoo verlegen ; waarom ? ik ben zoo hard. Waarom verstokt Gij ons harte, dat wij U niet en vreezen ? Wat nog ? Wij zijn op een dwaalweg, waarom doet Gij ons van Uwe wegen dwalen ? Misschien was het in leer of in leven. Ps. CXIX: 176, ik dwaalde als een schaap dat verloren was, ik was weg.

3. Dat die hardigheid in de vromen valt, dat bewijzen wij uit hun bidden; zij bidden er tegen. Luther placht in zijn gebed te hebben, Heere! zoo ik zondigen moet en zal, en zoo ik zal moeten vervallen tot de zonde van zorgeloosheid, bewaar mij voor verhardinge des harten. Daar hebt gij het gebed tegen van eenen, en wij allen mogen het wel in onze gebeden houden.

4. Blijkt het uit de bestraffingen, die zij er over krijgen, Marc. XVI: 14. Gij verharden van harte, zei de Heere tegen Zijne Discipelen na Zijn opstandinge. Hoe dikwijls ontmoette Hij ze, dat Hij zei, hebt gij nog uw verhard harte? Heeft er dan niets op u vat ? Wat predikatiën hebt gij bijgewoond, wat teekenen, genade en ondervindingen heb Ik u gegeven?

5. God staat er over. Hoe maakte God David week door slagen? Het kind stierf, 2 Sam. XII: 19, en 2 Sam. XXIV: 12, kiest u eene, zei God, van de drie plagen.

Wat zegt gij van dien vromen weeken Jozia? 2 Chron. XXXV vs. 20-22, daar komt Necho, de koning van Egypte, daar wil Jozia tegen strijden; Farao zei : ik oorloge niet tegen U, blijf te huis; maar hij verharde zich, en hij hoorde niet naar Farao, die door den mond des Heeren tot hem sprak; God smeed hem ook omverre, zoodat heel Israël schreide.

6. God redt ze er wel uit; 't is een hardigheid in hen, die door toeval is, gelijk als in het water; 's winters, als het koud wordt,

zoo verstijft het, en wordt het weer warm, zoo ontdooit het; zoo is het ook, vallen zij in de eene of in de andere zonde, zij raken bevroren en koud; komt er weer een warmte van Gods liefde, zij worden weer week. Ziet het in dien verharden David; als God hem gered had, hoe week was hij! Ziet het in zijn zone Salomo; wat een korst had hij op zijn harte, maar hij werd week. Ziet het in een Petrus: wat een korst had hij op zijn harte, als hij zijn Meester verloochende! Maar kwam de zonneshijn van Gods genade weer, hoe werd hij ontdood!

Daar hebt gij ons tweede stuk: het heeft plaats in vrome overtuigden.

III. Nu is de kommer, of dat oordeel van verstoktheid heerscht in ware overtuigden, of dat het maar kwellen is? Wij zullen u dat zoeken te toonen, dat het in Gods kinderen niet een *heerschend*, maar een *kwellend* kwaad is. Wij zullen het u toonen, eerst in prenten, en dan in levendige teekenen, daar gij het aan voelen kunt.

a. Als gij nu een vrome verharde en een verworpene verstokte bijeen vindt, hoe zult gij ze vinden in prenten? De verworpenen zullen met de hardigheid lachen, en de vromen zijn er over beroerd. De goddeloozen zijn er onbeschaamd over; de vromen beschaamd. De goddeloozen willen onder de verharden verkeerden, die nemen zij tot hun boezemvrienden; de anderen, die zult gij onder de **weeken** vinden. De verworpenen komt de verharding zoo fraai voor, 't is of hij dan een sterk Christen is; de anderen is de verharding zoo leelijk, och God, zeggen zij, hoe leelijk is de verharding! al gaaft Gij en deedt mij nog zooveel, dat al baat mij niet, of Gij mij in mijn persoon of huis nog zoo zegende, ik heb er geen plezier in, De eene zal er voor spreken, voor de verharding; de andere veracht ze. De eene zou bedroefd zijn, als hij er van verlost wierd; en de ander blijde.

Dat is het prentje. In wat voor een prente vindt gij u? Daar de verstoktheid heerscht, of daar de verharding kwelt? Van de eenen moeten wij zeggen, wee, het zal u kwalijk gaan; en van de anderen, 't zal u wèl gaan. Van de verstokten moeten wij zeggen, gij vergadert u toorn als een schat; en tegen de anderen, gij vergadert u een schat van genade. Daar moet men van zeggen, dat die rechtvaardige voortreffelijker is als zijn naaste, hij met verharding, en de naasten met verstoktheid.

b. Nu moeten we teekenen zien. Zijt ge verhard geworden sedert dat ge genade ontvangen hebt, laat ons zien, 'of het een heerschende verstoktheid, of een kwellende verharding is, die met genade bestaan kan.

1. Eerst, die hardigheid, die met genade bestaan kan, die die hebben, die klagen en kermen doorgaans over hunnen verdorven aard. Ik en deuge niet, zeggen zij, hoe leelijk ben ik! Gen. VIII : 21, Jer. XVII : 9, Ps. LI : 7, Rum. VII : 24. **Ik** kan dat **goddelooze** hart niet dragen, zeggen zij.

2. Zij klagen **zoo** bitter, als zij bij alle hun verdorvenheden gewaar worden hardigheid, en daarin **toon**en zij dat zij niet verstokt zijn. Heere ! waarom verstokt Gij ons harte? 't valt ons **zoo** zwaar. Zij klagen er **zoo** erbarmelijk over, als zij **zoo** een hardigheid gewaar worden.

3. De hardigheid is zulk een zonde in hun **oogen**, **ze** is **zoo** leelijk in hun **oogen**; ik moest, zeggen zij, als was en als water wezen; daar God het stempel van Zijne genade in geeft, die moesten als was en als water wezen, maar het is of ik als een Leviathan was, daar geen weekheid in is, **welkers** schubben aaneen kleven, en daar is geen weekheid in, als ergens een week plekje aan den hals, en daar kan door hem met geen lanse of spiese gestoken worden, Job XLI. Al hadt **gij** een harte als een Leviathan, als **gij** maar ergens een week plekje hebt over uwe zonden, dan is 't geen heerschende hardigheid.

4. De hardigheid heerscht niet, maar zij kwelt, als **gij** uwe **knieën** niet alleen dikwijls buigt met Luther, en zegt: bewaart mij toch, Heere, laat de zonde mij niet wegslepen, ik ben **ze** **zoo** moe; ik pleeg **zoo** niet te zijn, **zoo** verhard; geef mij een week hart; is Uwe hand dan verkort? neem die hardigheid doch van mij weg; ontwaak met Uwen noorden- of zuiverwind; doe met mij op wat wijze Gij wilt, werkt toch maar weer in **mij**.

5. Als **gij** met uw hard harte zoekt goede middelen waar te nemen, en gaat daar de hamer, de pijlen, het zwaard gebruikt worden van **Gods** Woord en Geest, of **gij** mocht gekwetst, gewond en getroffen worden.

6. Als **gij** zoekt te ontwijken al die kwade middelen, die uwe hardigheid vermeerderen zouden.

7. Als **gij** met die week zijn en schreien niet spot of ze veracht, maar dat **gij** hen acht en **estimé** hebt voor **zulken**, die zeggen: och dat mijn hoofd water ware, en mijn **oogen** een springader van tranen! Jer. IX : 1. En die lieden die zuchten estimeert, schat en dierbaar acht, Ezech. IX : 4.

8. En **gij** **zijt** niet altijd even hard; daar gaat immers geen jaar door dat **gij** niet altemets eens bewogen **zijt**, wat mag ik zeggen, geen maand, ja misschien gaan er geen veertien dagen door, of

gij zijt wel eens bewogen, onder uw bidden en lezen, of onder de bediening.

9. Gij zult vinden, dat het u zoo heugt, hoe gij tevoren waart. Twee dingen kunt gij niet vergeten. Welke? Het eene, als God u eens kuste met de kussen van Zijn mond. Het tweede, uwe eerste weekheid en teerheid; daar spreken de vromen dikwijls van, dat heugen ze lang.

10. Ten laatste zegt zoo een, ik kan het niet dragen dat ik zoo zondig tegen mijn voornemen; de zonde is mij geen lekkere bete, zij valt mij altijd bang, ik ben dan beklemd en besloten. Daar is het derde stuk.

IV. Nu wilde ik ten vierde, dat gij bij het stuk kwaamt, die klachtig valt over uw hardigheid. Wat zegt gij? Is het een heerschende verstoktheid, of is 't een hardigheid die met genade bestaan kan, daar gij over ontsteld zijt die u kwelt, die door toeval in u is? Ik geloove, dat er niet één gekrookt rietje is, dat zal kunnen zeggen, 't is een heerschende verstoktheid in mij; maar gij zult licht zeggen, ik wil geen uitsprake doen voor dat ik het oordeel van de verharding niet alleen gehoord heb, maar ook van de verstoktheid, en de hardnekkigheid en vleeschelijke gerustheid; vraagt mij dan.

Evenwel zeggen wij nu, of gij niet liever zoudt hellen om te zeggen: och ja, zoo als ik ben, dat kan met genade bestaan. Gekrookte rietjes, wij willen u nog wel wat tijd geven, als ge ons dat toestaat. En wij zullen u nog een raad geven. Wat is dat, zult gij zeggen.

1. Waakt tegen uwe beminde en troetelzonde.

2. Waakt tegen het beginseltje der zonde; dat al maakt zulk een hardigheid. Als er beminde zonden zijn, als er beginsels der zonde zijn, waakt er tegen, eer gij er aan vast zijt, als 't nog maar een klein begin zou maken, want van 't eene zoudt gij tot het andere raken.

3. Laat uw plicht te doen niet na uit vreeze van menschen.

4. Noch laat uw plicht ook niet na uit gunste van menschen. Neemt die vier dingen mede: waakt tegen uwe troetelzonden; mijdt de beginsels der zonde; laat uw plicht niet uit vreeze van menschen; ook niet uit gunste van menschen.

Neemt dit preservatyf tegen uwe hardigheid; 't zal een goed middel zijn, om ze er mede te verdrijven.

Nu, ik hope dat God dit aan ons allen zal zegenen, tot Zijne eere, om zijns Zoons wille. Amen.

EEN-EN-VEERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze drie stukken voorkomen:

1. Hoe verre dat accident, de verharding, wel in een kind **Gods** gaan kan?
11. Dat het evenwel geen verstoktheid, veel minder **hardnekkigheid** is.
111. Een raad twee of drie.

WIJ lezen, Ps. XCV: 7, 8, Heden, terwijl gij Zijne stemme hoort, en verhardt uw **herte** niet.

God de Heere geeft den zondaar tijd en middelen om zich te **bekeeren**; Hij wil hebben, dat zij daarop letten, dat zij naar hun hardigheid en onbekeerlijk **herte** den rijkdom van **Gods** goedertierenheid en verdraagzaamheid niet zouden verachten, Rom. 11: 4, 5. De zondaar, een mensch, een redelijk schepsel, moet niet erger zijn als een beest, Jer. VIII : 7, De kraan, de ooievaar, de tortelduive, de **zwaluwe**, nemen den tijd **harer** aankomste waar; die beestjes kennen dat.

De tijd van de bezoeking **eenes** zondaars, om hem tot genade te brengen, is een korte tijd; het is een ure van genade, een dag van zaligheid, 2 Cor. VI : 2. Een jaar van **Gods** welbehagen, Jes. LXI: 2. 't Is maar een korte tijd; hoe wakker is een ure, een dag, een jaar doorgelopen! De tijd, die God een zondaar geeft, is geen toekomstige tijd, maar een tegenwoordige tijd, dat kan niemand verborgen zijn. Het is, *heden* wordt u het pardon der genade aangeboden, neemt het toch geen een dag in uw beraad, of daar zou tot u kunnen gezegd worden: gij dwaas, in dezen nacht zal men uwe ziele van u afeischen, Luc. XII: 20. Of gij kort of lang leeft, o gij moet uw hart niet verharden.

Daar is een goede verharding, die te prijzen is, die een deugd en een groote genade van God is; maar daar is ook een kwade verharding.

Daar is een goede verharding. God wilde dat **Ezechiël** zich verhardde, Ezech. 111 : 7-9, Ik hebbe uw **aangezichte**, zei God, stijf gemaakt tegen hunne aangezichten, **ende** uw voorhoofd stijf tegen hun voorhoofd. Ik hebbe u gemaakt als een **keije**, uw voorhoofd als een diamant, ja harder dan een rotse; en vreest hen niet, **ende** en ontzet u niet voor hare aangezichten. Daar is dan

eene goede verharding. Gij zult zeggen, waarin bestaat die? Die bestaat in drie zaken.

1. Eerst, bestaat ze in een onveranderlijk besluit om den wille **Gods** te betrachten tot onzen dood toe, en ons noch door dreigementen, noch door beloften daarvan af te laten trekken. De wereld noemt dat koppigheid, maar God noemt het een prijselijke deugd.

2. Bestaat ze hierin: dat men **zoo** verslagen en **zoo** week niet is, als er iets voor God te doen is, dat men dan tegen het werk **Gods** meteen opziet, en door de zwaarheid van het werk wordt afgeschrikt, maar dat men **zoo** is gelijk een **Jozua** en **Caleb**, daar woonde **zoo** een voortreffelijke geest in; wij zullen de vijanden overmogen, zeiden ze, laten wij ons maar verkloeken en optrekken. Jer. I: 17, 18 zei God tegen den Propheet: weest niet verslagen voor haar aangezichte; Ik hebbe u tot een koperen muur en tot een ijzeren pilaar gesteld tegen haar.

3. Bestaat ze daarin: dat men gemoedigd zich tot het werk **Gods** begeeft, al waren er nog zooveel leeuwen op den weg, in vertrouwen dat God in een goede zaak ons zal helpen. Neh. 11: 20, Wij zullen ons opmaken en bouwen, God van den Hemel zal het ons doen gelukken. Luther zei, ik zal naar de rijksvergadering te Worms gaan, om de eere **Gods** te verdedigen, al ware 't, dat er **zooveel** duivels waren als er pannen op de daken zijn.

Uwe vaders hadden de kwade verharding, zei God tegen de kinderen **Israëls**, maar doet gij **zoo** niet; heden, terwijl gij Zijne stemme hoort, **zoo** en verhardt uwe harten niet, 't Is het **allerzwaarste** oordeel, dat in den loop van uw leven u kan **overkomen**; 't is het naaste aan de helle; die muur, dat **Tophet** wordt gemetseld van **steen**en harten, die in de helle worden opgebouwd; 't is het naaste aan de verdoemenisse; daar en is niet een **weeke**, maar daar zijn zij altemale verhard, en zijn zij er eens week, **zoodat** zij er eens schreien, het is van desperaatheid. Die harde harten maken al het goede zaad onvruchtbaar, Matth. XIII: 20. Op' een steenachtige aarde, daar groeit niet als zonde, en die groeit daar allergulzigst op. De genade daar zijn zij onachtzaam omtrent, Hebr. II: 3.

Verharding is onder vromen en **onvromen**; de verharding drukt een vrome, maar in een **onvrome** daar heerscht zij; in de vromen kwelt zij, maar zij heerscht er niet. Die verharding in **Gods** kinderen heeft hare verscheidene trappen, zij komt wel tot een schrikkelijke hoogte. De verharding in de vromen is verstoktheid in de verworpenen, daar dan eindelijk de hardnekkigheid uit vloeit, In de vromen kan die verharding tot een hoogte klimmen, maar

in de verworpenen blijft het niet bij de verstoktheid, maar daar volgt op hardnekkigheid.

Wij zagen laatst de verharding van de vromen, en de klachten van de gekrookte rietjes, die zeiden: och ik ben **zoo** ongevoelig! **zoo** hard! **Zou** ik durven **gelooven** dat Jezus mijn Zaligmaker is, zouden mijne overtuigingen goed zijn? Ik denk dat het maar een morgenwolke is, een beweging gelijk als van Pharao en Achab.

Wij kwamen die zwakken in 't **gemoet** en zeiden; gij zijt het niet alleen, die dat ontmoet in den loop van uw leven, maar dat is ook ontmoet mannen in de genade, groote heiligen, die geacht waren pilaren te zijn en eikeboomen der gerechtigheid, die hebben daar ook hun portie van gehad. Wij hebben u toen de **teekenen** getoond, dat het geen verstoktheid was, veel minder **hardnekkigheid** en vleeschelijke zorgeloosheid; gezonde menschen krijgen altemets accidenten; men zegt, 't is hard, het staat leelijk, het is gevaarlijk, het is evenwel een mensch, hij heeft nog gezonde leden. Al is een vrome verhard, hij is geen steen, hij is niet veranderd in een zoutpilaar, daar is noch zachtheid aan, daar is **nog hope** van genezen, hij zal God **misschten** nog danken voor de **genezing van dat** accident. Als wij dat gezien hadden, de verharding der vromen, toen **wierden wij** geleid om dit uurtje daar nog al verder tot u van te spreken, en **zoo** is ons voornemen om nu deze drie dingen voor uwe **oogen** te brengen.

1. Eerst, hoe verre dat accident wel kan uitslaan in een kind **Gods**.

II. Dan moeten wij zien dat het evenwel geen verstoktheid is.

III. Eindelijk zullen wij een raad twee of drie geven.

Zet u een weinig. Ik zeg, dat accident in een kind **Gods** kan uitermate vurig staan; ik doe er bij, het is evenwel geen verstoktheid, veel minder hardnekkigheid; en wij zullen u een remedie twee of drie geven, die altijd goed geweest zijn, en altijd goed zijn zullen.

1. Wat het eerste aangaat. Ik geloove, dat er hier **al velen** zitten, die klagen over een hard harte, indien het misschien niet van allen waar is; maar in elk komt het evenwel tot zulk een hoogte niet, Ze komen wel hiertoe:

1. Eerst, dat zij leggen en malen om de zonde te gaan doen; **ja het** komt **zoo** verre, dat vromen met vromen overeenkomen om het uit te voeren, Bekijkt eens de allergrootste geloovigen, die er **waren**, wie waren het? Abraham en Sara. Hij zei, ik zal zeggen, zij is mijne zuster, en gij zult zeggen, hij is mijn broeder; zij bedachten en overleiden het tevoren, Gen. XII. Rebekka, wat deed die aan haren man? Hetzelfde. Zij zei tegen Jacob, uw

vader gaat sterven, en hij wil zijne kinderen zegenen, gij hebt den zegen gekocht, maar hoe dat nu uitgevoerd om ze te verkrijgen? Daar gaat zij het besteken. Jacob die staat het nogal tegen, hij maakte er nogal objectiën tegen, en zei, ik ben een glad man, en mijn broeder een harig man, mijn vader zal mij betasten, en zoo zal ik haast **ontdekt** wezen, en in de plaats van gezegend, zal ik vervloekt worden. Ik zal wel maken, zei zij, dat het niet uitkomt, ik weet raad, ik zal vellen aan uwe handen en aan uwen hals doen, en laat uw vader u dan betasten, Gen. XXVII.

2. Ze komen wel zoo verre, dat ze, na de zonde begaan te hebben, het gaan **besteken** en het verbergen. David, nadat hij de zonde van overspel begaan had, zoo ging hij het **besteken** en verbergen. Wat doet hij? Hij ontbiedt haren man uit het leger, en dat al met voorbedachtzaamheid, hij wil hem naar zijn huis hebben, 2 Sam. XI en XII. Hij **bestak** het zeer wel, en toen klopte zijn harte niet, gelijk als toen hij de slip van Sauls mantel afsneed.

3. Komen zij wel tot die hoogte, dat zij niet te stuiten zijn in de zonde, maar dan gaan zij het eene kwaad bij het andere doen, zij gaan van kwaad tot erger. David, als hij de zonde met Bathseba begaan had, zoo kwam hij tot erger; hij maakte Uria dronken, hij deed het al **voorbedachtelijk**, omdat hij naar zijn huis zou gaan.

Wat een verharding was het in Jacob, en hij gaat er al in voort! Zijt gij mijn kind Ezau zelve, zei zijn vader? Ja, zegt hij. Hebt gij dat **zoodra** gekregen, zei zijn vader. Ja, zegt hij, en hij misbruikte nog de voorzienigheid **Gods**, hij durfde de Voorzienigheid misbruiken ; God heeft mij dat doen ontmoeten **zeide** hij, Gen. XXVII : 20.

4. Het gaat nog al **hooger**. Met wat een onbeschaamdheid gaat het wel gepaard, ze weigeren schaatnrood te worden! David, nadat Uria dood was, **zoo** laat hij Bathseba in zijn huis halen ; hij was er **zoo** over in zijn schik, hij houdt ze bij hem,

5. Het klimt nog al **hooger**. Als haar iemand waarschuwt en zegt, het zal kwalijk met u uitkomen, ze zijn niet te stuiten. 2 Sam. XXIV : 2-4, daar zei Joab, mijn heer de koning zegt, gaat, telt het volk, maar waarom hebt gij daar lust toe, daar zal maar kwaad uit komen; 't mocht niet helpen, des konings woord nam de overhand.

6. De zesde trap is deze : als God hen wil gebruiken om voor Zijnen Naam en zaak uit te komen, ze maken uitvluchten en **bewimpels**. Dat hebt gij Hoogl. V : 2, 3, de stemme desgenen, die daar klopte, was: doet mij open. Wat wil de Heere zeggen ? Daar is eens voor Mijne zaak uit te komen. Neen Heere! zei zij,

ik ben pas effen **zoo** gemakkelijk, ik hebbe mijnen rok uitgetogen, en moet ik nu weer voor uwen Naam en zaak uitkomen? Ik hebbe pas effen de wapens nedergelegd.

Zoo ging het met Jona: ik naar Ninevé gaan, Heere ? Ik hebbe het in mijne gedachten niet. **Zoo** ging het met Mozes: ik naar Farao gaan? daar heb ik geen zin in, ik kan nietspreken, ik ben niet wel ter **tale**.

Jeremia zei, ik bemoeide mij om te zwijgen, ik **zeide** dat ik in den name van den Heere niet meer spreken wou; altijd **zoo** gedrukt te worden, daar had hij geen zin in : hij vervloekte zijn ouders, die hem gegeneerd en gebaard hadden ; ik kan daar niet tegen, **zeide** hij, Jer. **XX**.

7. De zevende trap van de verharding is: een kind **Gods** kan **zoo** verre komen, dat hij de vervreemding van God tusschen zijne ziel gemakkelijk dragen kan, of hij God nabij zich heeft of niet, hij kan 't gemakkelijk dragen, hij is **zoo** niet als Asaph en **Heman**, Ps. **LXXIII** en **LXXXVIII**. Had David **zoo** niet geweest, de 31ste Psalm was er niet; maar toen kon hij het gemakkelijker dragen als in den **XIII**, **LXIII** en **CII** Psalm: daar worstelde hij over de verberging en verharding. Maar dan worden ze allengskens donkerder, en zij kunnen **het** gemakkelijk dragen, zij zijn er niet over ontsteld. Dat is de zevende trap, die hoog gaat.

8. Maar de achtste trap gaat nog al verder, Een vrome kan in die verharding in de zonde ongevoelig voortgaan en blijven liggen, zonder bekeering of berouw te **toon**en, een zeer langen tijd. Bekijkt eens Salomo, **zoo** een schoon man, in zijn oude dagen neigden zijn wijven zijn harte achter de vreemde goden, en hij bleef al lang in die zonde.

9. De negende trap is: dat zij van het kwade voor een korten tijd als overwonnen worden. Bezie eens een Noach, Loth, David; voor dien tijd was het alsof zij dienaars der zonde waren. Rom. **XII**: 21, Van het kwaad wordt dan het goed als overwonnen. Zij zijn wel **zoo**, dat, als hen een vrome ziet, die tevoren vrij op hen was, hij ziende hen in **zoo** **grooten** verval, schroomt ze aan te spreken; ze weten niet, hoe zij het beleggen zullen, om hen eens aan te spreken, zij weten niet, hoe zij het beginnen zullen, want hun troetelkind houden ze **zoo** vast. Het is er even mede als met David. Toen het kind dood was, niemand dorst het hem zeggen, hij moest het uit het gemompel weten; hij was voor des kinds dood erger als na den dood.

De koning had twee of drie Profeten in zijn hof, die wijs en godzalig waren, die hun weerga niet hadden; onder anderen

waren er Gad en **Nathan**, ze dorsten den koning niet aanspreken, of zij moesten een goddelijken last opnieuw krijgen; als **Nathan** dat kreeg, dan dorst hij 't nog zoo al niet doen, dan deed hij het met een gelijkenis, dan hoorde hij eerst wat de koning op de gelijkenis zei, en toen kwam hij tot de zaak, en stak den koning het zwaard tot in het gezwel; daar hebt gij mij gekwetst, zei de koning, en mijn accident doorstoken.

10. De tiende trap is: als ze dan macht hebben, en daar is iemand, die hen aanspreekt, zij zouden er wel op vertoornd worden en ze kwaad doen, gelijk als Aza deed, zoo vroom een koning. Daar komt een trouw Propheet, die zei: koning, het en past u niet **alzo** te doen. Wat doet hij? Hij wierd toornig op den Propheet, en hij laat hem in **het** gevangenhuis zetten; als die vrome Hanani hem **zoo** hartelijk had aangesproken, hij deed met hem eender als Achab met **Micha**; niet alleen wierd de Propheet gevangen gezet, **maar** ook het volk dat den Propheet aanhing; trouwe Propheten hebben ook hunne aanhangers, 2 Chron. XVI: 7, 10.

Dat is de tiende trap van de hardigheid; zij zijn niet als David eens **zeide**: de Rechtvaardige sla mij, en het zal weldadigheid zijn, Hij bestraffe mij, en het zal olie op mijn hoofd zijn; het en zal mijn hoofd niet breken, Ps. CXLI: 5.

11. De elfde trap is: zij **zijn** wel schrikkelijk verhard. Wat middelen of talenten God aan hen ten koste legt, het klemt niet; in wat kerk, onder wat bediening zij komen, het vat niet. Ach Heere! zij komen tot geen zoete gestalte, tot **geene** weekheid noch verbrijzeling; hun oog is droog, en hun hart is hard; zij weten haast niet meer wat het te zeggen is eens met weekheid te bidden, te lezen, te mediteeren, verbondsmaking, avondmaal, 't samenspraak met vromen te houden; zij weten niet meer hoe dat smaakt.

Een Barnabas en kan hen niet vermaken,
 Een Paulus zelfs en kan hun hart niet raken;
 Al kwam **Gods** eigen Zoon,
 Gezegen uit Zijn' troon,
 Mijn ziel zou niet beseffen:
 't En waar' Hij meerder kracht
 Van boven met Hem bracht,
 Om mijn gemoed te treffen.

Zoo dor en droog zijn zij, dat hun hart niet gebroken wordt: als een lederen zak in den rook, Ps. CXIX: 83. Zij zien altemets anderen **neffens** zich bewogen, maar ik, zeggen zij, ben als een

keie; ik placht, als **ik** uit de kerk kwam, eens alleen te moeten gaan; maar ik word nu niet bewogen door den schrik des **Heeren**, en ik smelte niet door de liefde, ik zink niet weg in nederigheid en verwondering, maar ik moet zeggen gelijk er staat, Jes. **LXIII**: 17, Heere! waarom verstokt Gij mijn **herte**, dat ik U niet **vreeze**? Ik ben niet gelijk er staat, Ps. **VI**: 7, Ik doornatte mijne bedstede met mijne tranen. En Job **XVI**: 20, Mijn ooge druipt weg tot God. En Job **XXX**: 20, Ik **schreie** tot U. En Hand. **XX**: 19, Ik diene den Heere met ootmoedigheid en vele tranen. Dat bekruipt niet alleen de gekrookte rietjes, maar dat komt ook over groote heiligen, groote begenadigden ; die moeten wel eens zeggen, ik weet niet of ik wel **zoo** bewogen ben als een Achab en als een Agrippa.

Daar hebt gij de elf trappen, tot wat hardigheid een vrome komen kan, Gij hebt het nu gehoord, vindt gij het een of het ander niet? Moet gij niet wel zeggen, mijn God! als ik rechtuit **zou** spreken, ik heb er misschien wel zes of zeven trappen van ondervonden, of misschien wel **altemaal**.

11. Maar is dat nu geen verstoktheid? Neen het. Weet ge, waaraan gij dat zien kunt?

1. Eerst, **zoo** een schepseltje heugt **zoo** van de genade van den ouden tijd. God' die haalt ook wei eens op : Ik **gedenke** de weldadigheid uwer jeugd, uwe eerste liefde, der liefde uwer ondertrouwe, doe gij Mij nawandeldet in de woestijne, Jer. **II**: 2. Ik denke ook aan die dagen, zeggen zij, 't was mij doe beter als nu, hoe smaakte 't mij doe!

2. Komen zulke vromen bijeen, zij vertellen de genade van den ouden tijd, zij gaan het eens ophalen, wat God al aan hen gedaan heeft, wat weekheden, vreugde, verwondering en blijdschap **zij** genoten hebben; zij vertellen het malkander, en God haalt het ook op: Ik **gedenke** er aan, hoe gij Mij nawandeldet in onbezaaiden lande, Jer. **II**: 2. Daaraan kunt ge zien, dat het geen verstoktheid is. Ps. **LXVI**: 16, laat het ons vertellen wat God aan onze ziele gedaan heeft.

3. Zij betuigen voor God, dat zij **zoo** niet leven kunnen, dat zij niet voldaan zijn. Wat baat het mij, zeggen zij, of God mij nering geeft, eere, gemak, vermaak, kinders, als God van verre staat.

4. In hun klagen komt wel eens hope, dat het nog eens een anderen keer nemen zal, Ps. **XXVII**: 13, **Zoo** ik niet en **hadde** gehoopt dat ik het goede des **Heeren zoude** zien in den lande der **levendigen**, ik ware in mijnen druk lange vergaan. Ock Heere, het licht zal den oprechten opgaan in de **duisternisse**, Ps. **CXII**: 4. Ik zal nog eens tot mijne ziele zeggen, mijne ziele,

keert weder tot uwe ruste, want de Heere heeft wel aan **u** gedaan, Ps. **CXVI** : 7.

5. Heere, zegt **zoo** een, ik mag **zoo** verhard wezen als ik wil, ik ruilde niet voor de verstoktheid van de wereld. Hebr. **XI**, Mozes en wou niet mangelen voor de verstoktheid van Farao; hij was evenwel al verre verzeild; hij wou niet ruilen voor den troon, kroon, noch scepter des konings.

6. Daar blijft in hen een opzet om bij den Heere te blijven; hoe ze zijn, ze willen Zijn volk, Zijn Naam en zaak trouw zijn; ze willen **Gods** Naam, noch volk, noch zake niet tegen zijn en dat is van den Heere in hen.

7. Zij kunnen hun staat niet geheel wegwerpen, de wortel der zake is te diep in hen; ze zeggen, ik heb al te veel ondervonden, ik durf mijn staat niet wegwerpen,

8. Spreekt iemand van het werk **Gods**, ze verstaan het meteen, met dat ze maar beginnen te gapen en hun mond open te doen; eveneens als die harde Emmausgangers, Luc. **XXIV** : 32, Brandde ons harte niet in ons, als Hij tot ons sprak? Wij kregen een **heele** gloed van binnen. Wat dunkt u nu? Is dat wel verstoktheid? Neen, het zal ze ook nooit worden.

III. Nu het derde stuki de **remediën** tegen dat accident, welke zijn die? weet ge welke?

1. Eerst: ge moet opletten waar het begonnen is; hoe komt ge er toe. Zal een dokter een zieke niet vragen naar de **oorzake** van zijn ziekte, waar ze eerst uit ontstaan is? **Zoo** zeggen wij ook, sedert wanneer en hoe is het begonnen, hoe wierdt gij **zoo** hard? Was het door eerezucht, trotschheid, was het menschengunst, menschenvreeze? Bekijkt uw werk eens, **zoo** ge wilt, ge zult het wel vinden. De koning David had er wel op gelet, dat toonde hij in den **LI** Psalm. Hoe het begon, eer dat **Nathan** kwam, en hoe het al voortgezet was, en hoe hij weer week geworden was ; het begon in Bathseba en het zette **zoo** al voort in de zake van Uria. Ais wij een accident hadden of een gezwel, wij zouden niet alleen wel weten hoe wij er aan gekomen waren, maar wij zouden ook wel weten, en het alle dagen gaan kijken hoe het voortzette. Ons gewisse is **zoo** teer, we wilden het dikwijls niet laten spreken, en wij mochten het niet lijden, dat een ander ons aansprak ; als er een was, die u eens aan wou spreken, dien **schuwdet** gij.

2. Het tweede remedie is deze: Ziet eens of gij er niet door komt in een groot verstel ; raakt ge er uw vrede, uw vreugde, uw

vrijmoedigheid, uw glans niet door kwijt? Uw sieraad, dat gij onder de vromen had, is er dat niet door weggeraakt? **Ja, als wij ons** verharden willen tegen God, dan verhardt Hij zich tegen **ons**. Heeft ooit iemand zich tegen Hem verhard en vrede gehad? Job IX: 4. Hebt ge er wel ooit **zoo** een gekend? Ik niet. Dan kreegt ge dien troost niet, dien ge tevoren hadt.

3. **Wilt** gij nog een remedie? Legt dan voor God uw accident open, **en** zegt, daar en daar, tegen U alleen heb ik gezondigd.

4. Rechtvaardigt God als Hij u slagen geeft. **Zoo** deed David in den LI Psalm. Zegt, al ware 't dat Gij mij strafte en te gronde liet gaan, Gij **zoudt** rechtvaardig zijn, en ik zou U niet kunnen tegenspreken.

5. Ten laatste, mijdt alle **plaatsen** en gelegenheden die **u** kwaad doen, dan **zoudt** ge nog verharder worden. Houdt u dicht bij den Heere **en** dan zal 't **u** welgaan. Schuwt **zulken**, die zeggen, 't komt hier, noch 't komt daar niet op aan, dat is evenals een kwade dokter, die zegt, gij moogt alles wel eten dat **u** lust. Houdt het toch aan den voorzichtigsten kant, 't komt op alles aan.

Nu hebben wij de verharding van een vrome gezien in twee predikatiën. Nu moeten wij **in** het vervolg zien de verstoktheid van een verworpene, 'en dan de hardnekkigheid, en dan de **vleeschelijke** gerustheid, en dan de geestelijke gerustheid, **zoo** de Heere ons belieft bekwaam te maken.

Nu hope ik, dat de Heere dit gesprokene zal zegenen aan ons en aan **ulieden**, tot Zijne **eere**, om **Zijns** Zoons wille. Amen.

TWEE-EN-VEERTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze stukken voorkomen :

- I. Dat de verstoktheid in het Woord gegrond is.
- II. Hoe dat er iemand toe komt.
- III. Welke daar de **teekenen** van zijn.
- IV. Dat de gekrookte rietjes zich daarbij moeten leggen, en zien hoeveel zij daarvan verschillen.

Wij lezen, Rom. II: 5, van eene hardigheid en **onbekeerlijkheid** van het harte.

1. Hardigheid is een groot oordeel ; het is een van de zwaarste oordeelen, die God een mensch toezendt; men mag altijd